

VERSPREIDING
VAN DEZE ARTIKELLEN,
IN WELKEN VORM OOK,
DIENDE DE NATIONALE
ZAAK

LEZEN EN DOORGEVEN

H.16

DE Wervelwind

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

In alle druck en rouw
elckander biet de hant.

In alles zijt getrouw
Gods kerck en't vaderlant.

NO. 4 JULI 1912

JHR. Mr. F. BEELAERTS VAN BLOKLAND

JHR. F. BEELAERTS van Blokland, sedert 1933 Vice-President van onze Raad van State, is als zoodanig wellicht de naaste adviseur van de Kroon. Onze Regeering prijst zich gelukkig, dat zij te Londen partij kan trekken van zijn groote ervaring op het gebied van staatkunde en diplomatie, die hij grotendeels verworven heeft op de moeilijke posten van Gezant in Peking, Gezant in Brussel en Minister van

Buitenlandsche Zaken (1927-1933). Hij draagt zijn zeventig jaren met eere en is op 5 Juni j.l. benoemd tot Voorzitter van den Buitengewonen Raad van Advies. Als wijs en human man, bezield door trouw en plichtsbetrachting, is de Vice-president een steunpilaar onzer Regeering en een vaderlijk vriend voor allen, die in eigen werking het voorrecht genieten, zijn raad te mogen ontvangen.

DE Wervelwind

Maandblad voor vrijheid, waarheid en recht

No. 4

• VERSPREID DOOR DE R.A.F. •

• Juli 1942

WAARHEID EN VRIJHEID

DAAR we dit in Engeland schrijven, past het, dat we deze maand beginnen met een woord over enkele Engelse gebeurtenissen die van een afstand misschien moeilijk in hun ware licht kunnen worden gezien. Na de nederlaag van de Geallieerde troepen in den Derden Libyschen Veldtocht heeft een klein aantal leden van het Lagerhuis een debat geopend over de oorlogsleiding. Dit debat heeft twee dagen geduurd. Allerlei klachten zijn zonder vrees of omweg tegen Churchill en zijn collega's te berde gebracht. Churchill heeft hierop repliek gegeven in een uitvoerig overzicht van de oorlogsstrategie en van de grondwettelijke en administratieve positie. Het Lagerhuis heeft met 476 stemmen tegen 25 uitdrukking gegeven aan zijn vertrouwen in de Regeering.

Welk oordeel kunnen we over dit parlementaire incident vellen? Om te beginnen is er reden voor tevredenheid dat deze vrije bijeenkomst van ervaren en vastberaden mannen, die geenszins blind zijn voor de fouten en ontgoochelingen i.v.m. de strijd in het Midden Oosten, zoo nadrukkelijk besloten heeft dat een verandering van leiders ongewenscht is. Churchill heeft het lund in 1940

gered, en zijn landgenooten weten, dat hij de eigenschappen die hun toon redding brachten, nog steeds bezit. Bovendien heeft Churchill er het Lagerhuis van weten te overtuigen, dat de nederlaag in Libyë, gezien de Amerikaanse overwinningen ter zee, het hardnekkig Russisch verweer en de geweldige groei van onze luchtmacht, lang niet zoo'n nadelige uitwerking kan hebben als zulk een nederlaag in het begin van dit jaar zou hebben gehad. Wanneer deze woorden onze lezers hebben bereikt, zullen er zich ongetwijfeld verdere gebeurtenissen van militair belang op de ontworpen van den strijd hebben afgespeeld. Het heeft geen zin op de gebeurtenissen vooruit te loopen. Laten wij volstaan met te zeggen dat ze geen invloed zullen hebben op de onwrikbare wilskracht der Geallieerden, en dat ze, van welken aard ze ook mogen zijn, zullen plaats hebben tegen een achtergrond van steeds grootere machtsontploffing aan geallieerde zijde. In zijn rede zei Churchill dat Engeland al 2.000 tanks naar Rusland gestuurd heeft. Dierzelfde dag werd een overeenkomst gepubliceerd tusschen Engeland, Amerika, Canada, Australië en Argentinië, om een voorraad van 10 miljoen schepels koren te vormen om den hongersnood

in Europa na het eind van dezen oorlog te lenigen. Welk een tegenstelling bestaat er tusschen deze onbeperkte hulprohnen en de inkrimpende voorraden van den vijand!

De grootste les van het parlementaire debat is echter niet hier maar op moreel gebied te zoeken. Twee maanden geleden stond Hitler voor zijn Rijksdag om den toestand in Rusland goed te praten. De rede van

Bij de omslag

DEZE oude prent is gekozen uit Valerius' Nederlandsche Gedenck - Clanc (1626), waarin zoo menig lied uit Nederlandsche eerste vrijheidstrijd is vastgelegd. Het is een symbolische voorstelling van de onderlinge trouw tusschen de strijders voor de vrijheid, wier ongesloten handen bijeengehouden worden door de riemen van den bodetrak. Bodetrak en bodetrip zijn de herkenningsteekenen der Geuzen, wier naam symbolisch is geworden voor het verzet van den gemeenen man tegen politieken en gewetensdwang. Achter de distante wolven der onderdrukking schijnt reeds de Oranjerom der bevrijding door Gods genade. Het onderschrift op het lijst is de oude Geuzenkrete. Uit Valerius' gedicht halen wij nog aan: "En hoe men haer meer druckt en pers en ayt wil roeyen, hoe sy door Godes hulp meer groeyen ende bloeyen. God is haer vaste burcht in voor en teespover; dat is der Geuzen naem den goeden altyt goet."

Churchill moet vergeleken worden met hetgen in den Rijksdag gezegd wordt, een plaats waar slechts één man mag spreken. Meen vooral niet aan de Britsche Premier op zachtaardige wijze met zijn critici is omgesproongen, ofschoon hij zich niet heeft oppgewonden, en niet is gaan schelden. Hij heeft niemand bedreigd, en heeft niemand de schuld gegeven, noch den generaal, noch het publiek, noch een ander volk; hij heeft de volle verantwoordelijkheid op zich genomen. Zijn critici zijn rustig naar huis gewandeld, na woorden gesproken te hebben, die hun in Duitschland of Italië een zekeren dood-zwoud hebben bezorgd. Ze hadden een beroep gedaan op het oordeel van de afgevaardigden van hun volk, en toen zich dat oordeel tegen henzelf bleek te keeren, had de Regeering niets verder van noode te harer versterking bij het vervullen van haar taak. Dit is het beginsel, voor het behoud waarvan de vrijheids-lievende volken oorlog voeren. Wij gelooven, dat, als er iets mankert aan den regeeringsvorm van den

staat of aan het beleid van de Regeering, zij, die kennis van zaken bezitten, het recht moeten hebben zich hierover te uiten. Wij meenen, dat dit de beste manier is om misstanden uit den weg te ruimen, en om onbekwaamheid uit te schakelen, zelfs waar het de oorlogsleiding geldt. We zijn van oordeel, dat het onderdrukken van de vrije meening uit een teken van zwakheid en vrees is; kracht ontstaat wanneer de waarheid volle vrijheid wordt verleend. Maar als men eenmaal dit beginsel huldigt, moet men ook verder gaan. Men moet de critici in de gelegenheid stellen, met hun critiek voor den dag te komen, zelfs al hebben ze het niet bij het rechte eind, en zelfs al is deze tot op zekere hoogte, niet vriendelijk bedoeld. We moeten ons oude vertrouwen bewaren in de macht van de waarheid om zich steeds te doen gelden.

We weten — en wie weet dat niet? — dat onze vijanden dit principe weigeren te aanvaarden. We hebben

NEDERLAND EN DE SOWJET-UNIE

IN het aanknoopen van diplomatieke betrekkingen tusschen Nederland en de Sowjet-Unie moet een logische conclusie gezien worden van de betrekkingen, die in den loop der tijden zijn gegroeid. Zoals bekend is, bestonden reeds vele jaren economische betrekkingen tusschen Nederland en de Sowjet-Unie. Na den Duitschen aanval op Rusland heeft H.M. de Koningin in een radiorede van 24 Juni 1941 het volgende verklaard: „Wij zullen strijden met alle middelen, die ons ten dienste staan, zoowel op militair als op economisch gebied, voor de handhaving en bevestiging van al wat tot de hoogste goederen der menscheid behoort, onverschillig waar de overweldiger of diens bondgenooten deze bedreigen of aantasten of wie daarvan het slachtoffer zijn. . . Het is daarom, dat waar de

omstandigheden daartoe mochten leiden, wij ook zullen strijden naast de bevolking van Sowjet Rusland.” Sinds Rusland en Duitschland zich met elkaar in oorlog bevinden is het contact tusschen Nederland en Rusland derhalve voortdurend nauwer geworden, ook al is aan onze hulp op economisch gebied uiteraard een einde gekomen door de Japansche aanval op Nederlandsch-Indië. Het is bekend, dat de Minister van Buitenlandsche Zaken niet slechts met den Heer Maisky te Londen besprekingen heeft gevoerd, maar ook tijdens zijn verblijf in de Vereenigde Staten in Januari j.l. met den Sowjet-Ambassadeur te Washington, den oud-Volkscommissaris voor Buitenlandsche Zaken, Litwinoff. Bij deze besprekingen werd de grondslag gelegd voor het thans bekend geworden resultaat.

den vijand hooren lachen om het oude gezegde:

*Al is de leugen nog zoo snel,
De waarheid achterhaalt haar wel.*

Hij beweert, dat net zoals leugens tot de wettige oorlogslijsten behooren, ze eveneens in de politiek moeten worden toegepast. De propaganda, aldus beweert hij, is een afdeling van de oorlogsmachine die zich niet door ouderwetse vooroordelen mag laten dwarsboomen; het bedrog is volgens hem het beste middel om over een volk te regeeren; en volgens de beruchte herstelling in *Mein Kampf*, is de eenige beperking waarvan het bedrog onderhevig is, dat leugens nooit te klein mogen zijn.

Deze schandalige onzin zal de Nederlandsche lezers van dat boek niet beetnemen. Wij noemen ons blad: „Tijdschrift voor Vrijheid, Waarheid en Recht”, omdat wij weten, dat deze drie begrippen in den Nederlandschen geest onafscheidelijk verbonden zijn.

In den loop van de twee zwarte jaren der bezetting hebben talloze mannen en vrouwen in Nederland heldhaftige diensten bewezen aan de gemeenschappelijke zaak, en dit verschijnsel berust op het feit dat het heele Nederlandsche volk weigert zich de waarheid te laten ontnemen. Generaal Winkelman heeft een overwinning behaald, toen hij de hele wereld heeft laten weten hoe de Duitschers bedrog gepleegd hebben met een veroverd document. De Universiteiten hebben de eene bladzijde na de andere gevoegd bij de trotse kroniek van toewijding aan de taak die vooral op hén rust. En als we Leiden bij name noemen, een stad waarvan de roem nu even groot is als in de dagen van Alva, is het slechts als *primus inter pares*. Telkens weer hebben ook de kerken bewezen dat waarheidsliefde een dolwerk is. En zoo vormt de houding van het geheele Nederlandsche volk een belangrijke steun en inspiratie voor de Geallieerde Volkeren over de geheele wereld.

DE REDACTIE.

NEDERLANDSCHE VLIEGERS IN AMERIKA

Een nieuwe luchtmacht in opleiding voor Nederlandsch-Indië

TN de blauwe lucht bij de stad Jackson in den Zuidelijken Amerikaanschen staat Mississippi vliegen jonge Hollanders. De lucht ronkt van de motoren van de jagers en bommenwerpers, die zij besturen. Hier is de Koninklijke Nederlandsche Militaire Luchtvaart-school in Amerika en zij staat onder leiding van Generaal-Majoor L. H. van Oyen, Bevelhebber van de Nederlandsch-Indische Luchtmacht. Waar komen de jonge vliegers vandaan? Kijk hen aan: allen zijn gebruid door de zon en onder hen zijn talrijke Nederlandsch-Indische en Indonesische typen. Want deze honderden jongens zijn hier bijeen gekomen uit alle deelen der wereld. Het overgrote deel echter is uit Indië ontsnapt, toen de Japansche duivels het eilandrijk bezetten. Daar was de opleidingsschool toen gevestigd. En zij konden geëvacueerd worden. Via Australië, over duizenden mijlen oceaan, kwamen zij naar Amerika, waar de regering deze vliegtuigbasis, met grondpersoneel en trainingstoestellen, ter beschikking der Nederlanders stelde.

De mannen, die deze flinke jongens opleiden, vochten een half jaar geleden hun hooplozen strijd tegen den Japanschen indringer. De Indische luchtmacht vocht tot het laatste vliegtuig. Maar onder de overlevende piloten was geen moedeloosheid. Zij wisten, dat de nederlaag tijdelijk was en zij maakten zich gereed voor den dag, dat zij de Jappen op gelijken voet konden gaan bestrijden.

Dat zijn de mannen, die naar Amerika kwamen, met hun leerlingen; zij zijn de instructeurs—op den grond en in de lucht. Vrijwel ieder hunner kan vertellen van een strijd, die hopeloos was, maar waarin geen hunner aarzelde. En de jongens, die hun leerlingen zijn, bewonderen hen er om.

Een aantal der aspirant-vliegers heeft al gevlogen op Java of in Australië. In een half jaar tijd zal hun opleiding voltooid zijn. Anderen

Generaal-Majoor L. H. VAN OYEN, Bevelhebber van de Nederlandsch-Indische Luchtmacht en Hoofd van de Koninklijke Nederlandsche Militaire Luchtvaart School

Luitenant-Kolonel C. GIBEL, Chef van den Staf van de Luchtvaart-school; in 1940 ontsnapte hij uit Duitse krijgsgevangenschap.

Luitenant HERMAN ARENS, die met het laatste vliegtuig, dat Java verliet voor de Japansche bezetting, Gen.-Maj. van Oyen en Gouverneur van der Plas nog juist naar Australië kon brengen.

zullen pas over een jaar gereed zijn. En als de verschillende groepen geheel opgeleid zijn, zullen hun instructeurs hun in den strijd in de lucht voorgaan.

„Wij zullen de moderne bommenwerpers en jagers krijgen, om het onze er toe bij te dragen, om de Jappen er uit te jagen” zei Generaal-Majoor van Oyen ons. En dat is, wat allen denken.

Niet slechts vliegers, maar ook bommenrichters, marconisten en boordschutters worden in Jackson opgeleid voor Indië's nieuwe luchtmacht.

Hoewel het grootste aantal der jongens uit Indië is gekomen, is er een groep, die afkomstig is van de Prinses Juliana Barakken in Canada. Er zijn gebronsde jongens uit Batavia en Soerabaja, flinke Indonesiërs uit Borneo en Sumatra, donkere Javanen, blonde jongens van het Nederlandsche Legioen in Stratford.

Velen dezer dappere jongens, die van hun land naar deze Zuidelijke Amerikaansche stad kwamen, om daar te leeren vliegen, hebben elders familie en vrienden moeten achterlaten. Daar is die jongen, wiens moeder en zusters in Borneo zijn, in den groep van den Japanschen overvlediger; en de onbevreesde luitenant, die zoo terloops vertelt, hoe hij in zijn eentje een heel vliegveld met Japansche toestellen bij maanlicht met zijn machinegeweer bestookte; en de verlegen vlieger, die de Willemssorde kreeg, voor een schitterende serie aanvallen op Jappenkonvoien in de Straat van Makassar.

Dat is de Koninklijke Nederlandsche Militaire Luchtvaart-school in Jackson in den Staat Mississippi in Amerika. En in de leslokalen, laboratoria, barakken en in de blauwe lucht maken honderden jonge Nederlanders zich gereed voor hun groote taak: de bevrijding van hun land, de vernietiging van den vijand.

Generaal-Majoor L. H. van Oyen, Opperbevelhebber der Nederlandsch-Indische luchtmacht en Directeur van de Koninklijke Nederlandsche Militaire Luchtvaart-school in Jackson in den zuidelijken Amerikaanschen staat Mississippi, volgt, temidden van de officieren van zijn staf, de evoluties hoog in de lucht van zijn leerlingen.

Jonge aspirant-vliegers, volledig uitgerust met parachute en koptelefoon, gereed voor de inspectie, vóór zij de lucht ingaan voor een oefenvlucht.

Een luitenant der Koninklijke Nederlandsche Militaire Luchtvaartschool toont zijn leerlingen op een run op de startbaan geteekende „grondkaart” de koers, die zij straks bij hun oefenvlucht moeten volgen. Op den vliegel ziet men de oranje driehoek, Nederland's herkenningsteeken.

Grondpersoneel bezig een der Amerikaanse Vultee opleidingstestellen startklaar te maken op het vliegveld van Jackson.

SOCIALE RECONSTRUCTIE NA DE BEVRIJDING

door Z.E. Dr. J. van den Tempel

Minister van Sociale Zaken

Geallieerden, tot stand gekomen op initiatief van Roosevelt en Churchill, waarin wordt uitgesproken, dat zij wenschen „de volste samenwerking tusschen alle naties op economisch gebied tot stand te brengen, teneinde allen een verbeterd levenspeil voor den arbeider, economischen vooruitgang en sociale zekerheid te waarborgen.” 2° De eenstemmige besluiten van de Internationale Arbeidsorganisatie, gehouden te New York in het laatste najaar, waar bleek hoe aller ideaal is het wederopbouwen van een vreedzame wereld op den grondslag van verbeterde arbeidsvoorwaarden, economischen vooruitgang en bestaanszekerheid.

Deze jaren van zware beproeving en onnoemelijke offers in goed en bloed, zullen diepe sporen nalaten in de sociale opvattingen. Ik durf zeggen dat zich in dezen schokkenden tijd in de democratische landen een revolutie voltrekt in de geesten, welke haar weerslag zal vinden in een ontelbaar pogen om de onvolkomenheden van het verleden uit te wischen, en de veranderingen aan te brengen in de samenleving, welke ten volle recht zullen doen weidervaren aan de menschelijke waardigheid. Het democratische ideaal is in alle Geallieerde landen verdiept en versterkt. En mijn innige overtuiging is, dat eenzelfde vurig verlangen naar een betere nationale en internationale samenleving, waar vrede, vrijheid en sociale rechtvaardigheid zullen heerschen, ook mijn landgenooten vervult in ons geëisterd vaderland.

Voor de denkbeelden in internationalen kring omtrent de noodzakelijke reorganisatie op sociaal gebied zijn drie hoofdpunten karakteristiek. Zij zijn, als leidende gedachten, ook van beslissend belang

Ik wijs op twee uitingen van den nieuwen geest. 1° Het „Atlantic Charter,” het handvest van de

voor den opbouw van de sociale toekomst van Nederland.

Daar is, in de eerste plaats, het besef dat de sociale wetgeving en de sociale bescherming in den wijdsten zin des woords moeten worden herzien en uitgebreid en aangepast aan de nieuwe opvattingen omtrent sociale rechtvaardigheid en maatschappelijke solidariteit. Het betrefft hier een ontzaglijk wijd gebied dat wij slechts even aanstippen. De sociale verzekering in al haar vertakkingen. De zorg voor de ouden van dagen. De arbeidsbescherming en de ontwikkeling van het collectieve arbeidscontract. De volksofvoeding en in het bijzonder de zorg voor de rijpere jeugd. De woningtoestanden. De publieke gezondheidszorg, enz.

Doch hoe belangrijk ook, dat alles is niet de hoofdzak, en niet de kern der verandering. Zoo komen wij tot het tweede punt.

Het besef is algemeen, dat sociale stabiliteit en maatschappelijke vooruitgang, ja, dat het behoud der beschaving afhankelijk zijn van de mogelijkheid van een verzekerd menschaardig bestaan voor een ieder. *Het scheppen van sociale zekerheid is de leuze van alle leidende persoonlijkheden in het Geallieerde kamp.* Werkloosheid en onzekerheid van bestaan, zooals wij deze hebben gekend, met haar noodlottige gevolgen voor breede groepen der bevolking, kunnen niet meer worden geduld. De economie in al haar vertakkingen is er ter wille van het algemeen welzijn — niet als een jachtveld voor welvaart en fortuin voor een geprivilegeerde klasse. De Staat, de gemeenschap, hebben als eerste taak te zorgen dat de economie dit primaire doel dient. Het bedrijfsleven moet worden georganiseerd om de hoogst bereikbare doelmatigheid, uit nationaal oogpunt bezien, te waarborgen, en daarmede het hoogst mogelijke peil van algemeen welzijn. Alle beschikbare leden der gemeen-

schap moeten hun geëigende plaats kunnen vinden in het productieproces, niet door een geforceerde werkgelegenheid in de oorlogs-industrie, maar door het scheppen van permanente werkgelegenheid in het normale bedrijfsleven. Dit is het grootste probleem dat de democratie op de meest energieke wijze tot een oplossing moeten brengen.

De nationale politiek zal van die gedachten moeten zijn doordrongen, en het economische en sociale leven, ook van Nederland, zal na de bevrijding in dezen geest moeten worden geleid. Doch hier komt duidelijk de tegenwerping, dat in het verleden afdoende is gebleken, dat in het tegenwoordige tijdperk van internationale verbanden heel een land, en zeker een klein land, niet bij machte is op eigen gelegenheid crisis en malaise te overwinnen.

Hier raken wij het derde hoofdpunt. In het bijzonder na de economische crisis van 1929 is de wereld gestort in een afgrond van onzeker-

heid. Miljoenenlegers van werklozen ontstonden over de gehele beschaafted wereld. Het is vóór alles van belang, dat de groote schommelingen in de economische conjunctuur, de economische crises en depressies, zoveel mogelijk worden verzacht en opgeheven. Maar daarvoor is een permanente, planmatige internationale samenwerking of absolute voorwaarde. Een samenwerking van alle belangrijke economische landen over de gehele wereld. Een samenwerking, die eenzijdig en uitgebreid internationaal verkeer mogelijk maakt en anderzijds stabiliteit verzekert.

Het is over die samenwerking, dat het Atlantic Charter spreekt. Nederland — het vrije Nederland — heeft zijn volle aandeel in die samenwerking bij te dragen.

Een geweldige uitputting zal na dezen gruwelijken oorlog het deel zijn der wereld. Geen redelijk mensch zal zich den ernst van den toestand kunnen verbloemen. Een

harde tijd ligt voor den boeg, ook nadat eenmaal de overwinning op de machten, die ons land in de ellende joegen, zal zijn behaald. Maar juist die noodtoestand maakt het meer dan ooit noodzakelijk, dat alle goede vaderlanders, van elk geloof of politieke richting, de handen inéén slaan om zoo spoedig mogelijk na de bevrijding een organisatie van het bedrijf en het sociale leven op te bouwen, welke het grootst mogelijk nuttig effect van de nationale krachtsinspanning waarborgt, en daarmee de hoogst bereikbare welvaart voor alle leden der gemeenschap. Saamhooringsgevoel is daarvoor het eerste gebod.

Uit den chaos van het heden keeren wij nimmer meer terug tot het oude. Bij de overwinning der Geallieerden en de vrijmaking van ons land zien wij ons door de macht der historische feiten geplaatst aan den ingang van een nieuwen tijd. Wij zullen niet versagen en als vrije Nederlanders gezamenlijk een nieuwe toekomst bouwen voor ons zwaar beproefd en zoo moedig volk.

DE GEEST EN VERLANGENS VAN INDONESIA

door Z. E. Raden Adipati Ario Soejono : uit het weekblad Vrij Nederland te Londen

ZOOALS TE BEGRIPJEN is, hebben de Japanners bij hun propaganda niets nagelaten, wat dienstig zou kunnen zijn om ook hun agressieve daad tegenover Nederlandsch-Indië te rechtvaardigen. Het bestaan van een eeuwenoude Javaansche legende, die een voorspelling inhoudt aangaande de toekomst van Java en het Javaansche volk, speelt daarbij een voorname rol. Wij bedoelen de z.g. Djodjodjovoorspelling.

Een der belangrijkste vorsten van het Oost-Javaansche Rijk Doho, het tegenwoordige Kediri, n.m. Praboe Djodjodjo, die in de twaalfde eeuw van de Christelijke jaartelling leefde, en die zich in de laatste jaren van

zijn regering zeer ongerust maakte over de verwording van zijn volk en over menig symptoom van ontroef aan Javaansche religie en traditie, zou korten tijd voor zijn dood de volgende voorspelling gedaan hebben:

„Als straf voor deze verwording zou het Javaansche volk in de toekomst zijn zelfstandigheid verliezen en gedurende enkele eeuwen onder een vreemd volk komen te staan. Daarna zou een tijd van voorspoed komen, waarvan enkele gebeurtenissen of verschijnselen de voorboden zouden zijn. De oude vorst duidde die voortekenen ongeveer met deze woorden aan: „De aarde zal vrijwel geheel omvonden zijn met ijzeren staaldraden. De jeugd zal zich vrij-

postiger tegenover de ouderen toonen terwijl sommige vorsten te weinig rekening zullen houden met de gevoelens, die onder het volk leven.“ Het is begrijpelijk, waarom men in vele Javaansche kringen de interpretatie geeft, dat met de ijzeren staaldraden rond de aarde niet anders bedoeld kunnen zijn dan de spoorwegen, scheepvaartlijnen, telegraafdraden, etc.; dat de voorspelling aangaande de houding der jeugd op de democratische slac; terwijl de omerking omtrent sommige staatshoofden een zinspeling is op despotisme of dictatuur in enkele landen der wereld. Het zijn dus alle drie verschijnselen van den tijd, waarin wij nu leven. „Als een en ander een feit zal zijn geworden, laat de vrijwording van

Java niet lang meer op zich wachten, evenwel niet voor dat — zoo luidt de voorspelling — een volk van een gele huidskleur de Javanen gedurende eenigen tijd zal hebben overheerscht. Deze periode van vreemde heerschappij zal zijn de levensduur van een „djagoeng“ d.i. de mispant of het oud-Javaansche manuscript is hier n.l. niet geheel duidelijk van een „djago“ dat is een haan. In het eene geval duurt de vreemde overheerschappij slechts drie maanden, in het andere ongeveer drie jaar.

Vrijwel iedere Javaan hecht geloof aan deze voorspelling. Voor hen die weten, welk een plaats mythen, sagen en overleveringen in de Javaansche gedachtenwereld innemen, behoeft dit geen verwondering te wekken. Indien men bedenkt, dat zelfs in het rationalistische Westen de mythe van Alfred Rosenberg, over de verbanden tussen van bloed en bodem, zulk een grooten invloed uitoefent op de politieke en sociale visie van vele Duitschers, dan zal men kunnen begrijpen, welk een betekenis men in de Javaansche wereld toekent aan een voorspelling, die zoo vele eeuwen oud is en toegeschreven wordt aan een der beroemdste vorsten uit de oud-Javaansche geschiedenis.

Dacht men vroeger eigenlijk meer aan een tijdelijke bezetting of overheersching door Chinezen, een volk, reeds sedert eeuwen niet onbekend op Java, in de laatste jaren is men vrij algemeen tot de conclusie gekomen, dat met de gele natie in de Djodjodjovoorspelling wel geen ander volk bedoeld zal zijn dan het Javaansche.

Dit geloof nu werd en wordt bijkens vele Javaansche pamfletten en radio-uitzendingen door de Japansche bezetters te hunnen voordeele uitgebuit. Zij beweren nu, dat zij gekomen zijn om Java uit de handen van de blanken te bevrijden en dat de Japansche bezetting slechts

van tijdelijken aard zal zijn, en laatste op voorwaarde evenwel, dat het Javaansche volk bereid zal zijn in elk opzicht met de Japanners samen te werken tot het vestigen van een nieuwe orde, tot de verwezenlijking van de groot-Aziatische gedachte, en een ander onder Japansche leiding.

Er is hoop, dat men in vele politieke kringen in Nederlandsch-Indië het zoet gefluit van den Japanschen vogelaar naar zijn juiste waarde weet te schatten. Het is geen toeval, dat inheemsche politici in koloniale landen over het geheel genomen democratisch georiënteerd zijn; men beseft, dat men bij zijn streven naar steeds grootere zelfstandigheid meer steun kan verwachten van democratische dan van fascistische naties of regimes. Rusland met zijn idealen heeft voor sommige Indonesische kringen grote aantrekkelijkheid; China, onschuldig slachtoffer van de Japansche agressie, geniet veler sympathie. Er is een groote mate van affiniteit tot het starverwante volk der Philippijnen. Britsch-Indië en zijn leiders hebben steeds belangstelling en sympathie gewekt bij menig Indonesiër; ook de Britsch-Indische volkeren zijn over het algemeen anti-fascistisch, dus ook anti-Japansh.

Het contact tusschen Westelingen, gelijk de Nederlanders eenzijdig en Indonesiërs, een Oostersch volk, anderzijds heeft zeer zeker tot span-

DE VERDWAALDE BOMMENWERPER

HET volgende verhaal is afkomstig van de bemanning van een Hollandsche bommenwerper, die, hoewel eerst door de Japanners gedwongen in de wildernis te landen, spoedig daarop weer opsteeg en geheel alleen zijn taak uitvoerde. Het betrefte haar een vliegtuig van een Nederlandsch-Indisch eskadrille. Op zekeren avond, toen het eskadrille juist halverwege zijn bestemming was, werd het aangevallen door Japansche jagers. De bommenwerper werd getroffen en stortte met een brandende motor naar beneden, doch de bemanning slaagde erin veilig in de wildernis te landen. Men ging onmiddellijk aan het werk om het toestel te repareren en nadat na eenige dagen hard

ningen en zelfs tot conflicten aanleiding gegeven, zowel politiek als cultureel. Maar even vaak is het, dat een dergelijk contact gedurende eenige eeuwen stellig ook zijn goede uitwerking heeft gehad. Het is mogelijk aan te nemen, dat — om slechts een enkel voorbeeld te noemen — de zoo vele duizenden Indonesiërs, die voor de vererving van Westersche kennis Nederlandsch hebben geleerd en aan deze taal een zeer voorname plaats naast hun landstaal hebben toegekend, zich nu opeens met enthousiasme zouden gaan toelagen op het leeren van een hun volkomen vreemde taal als de Japansche.

Er zijn genoeg factoren, welke het betrekkelijk gemakkelijk maken den band tusschen Nederlanders en Indonesiërs en het gevoel van saamhoorigheid te behouden en te versterken. Voor dit laatste is bovendien noodig de opheffing van elk een vorm van ras-discriminatie, van alles wat bij den Indonesiër het gevoel geeft, dat hij als zoodanig — dus dus met erkenning van het bestaan van individuele verschillen, die zich immers ook in de eigen Maatschappij voordoen — niet voor 100%; gelijkwaardig wordt geacht aan zijn Nederlandschen medeburger.

In niet mindere mate is noodig, dat van Nederlandsche zijde zoo veel mogelijk wordt tegemoet gekomen aan redelijke wenschen, die Indonesiërs op politiek gebied koesteren.

werk de machine weer geheel hersteld was, stegen zij op en vloegen terug naar hun basis. De Japanners hadden zich echter inmiddels van deze plaats meester gemaakt en dus hield de bemanning een bespreking midden in de lucht, waarna zij besloten op hun eigen houtje door te gaan met vliegen. Om van hun bommen af te komen vloegen zij naar een oevervlad in Britsch Noord-Borneo, dat door de Japanners bezet was. Vervolgens landden zij op verschillende Geallieerde vliegvelden om benzine en bommen in te laden en vloegen weer weg. Zoo sloot de bemanning van een verdwaalde bommenwerper, tot zij hun eskadrille terugvonden in Nieuw-Guinea. Een daar strijden zij verder, doch met langer alder.

DE GEEST VAN HET VERZET

Door

A. den Doollaard

DE Geallieerden maken een moeilijke tijd door; maar alleen een dwaas en een lafaard gaat er bij neerzitten in pessimisme. Laten wij het leid en duidelijk zeggen: niemand heeft het recht, zich ontmoeidig te voelen, terwijl duizenden dagelijks dapper sterven voor ons aller vrijheid. Laat daarom onze bezorgheid wijs zijn, en onze kalme vastberaden.

Dit is geen brave vermaning in het luchtige weg; er zijn redenen genoeg voor vastberadenheid en hoop. Wij kunnen ze vinden zowel in de geschiedenis van dezen oorlog als in onze eigen roemrijke historie, en ten slotte, afgezien van alle historische overwegingen, in de diepte van ons eigen hart, dat rebelleeren blijft tegen alle tyrannie. Maar waarom blijft het zich verzetten? Omdat wij de kinderen zijn van een volk, dat de eeuwen door de lange, moeilijke, bloedige weg gegaan is van eilandige hoerigheid naar liere vrijheid!

En deze vrijheid kan ons nimmer meer ontroofd worden. In zijn angst voor opstand gaat de verdrucker van barbaarsheid tot barbaarsheid. De overweldiger kan enkelingen doden, honderdduizenden zelfs, maar nimmer een volk; hij kan harten doorboren, maar zijn kogels kunnen nimmer de ondoorgrondelijke diepte bereiken, waar het verzet blijft gloeien als een vonk, die eens zal uitschieten tot een laaienden brand, waarin de zwarte Duitse roofvogel met verkoolden wicken

De triomf van het verzet, 370 jaar geleden: De inneming van Den Briel door de Geuzen op 1 April 1572. Naar een oude koperprent.

termeer zal storten.

Wanneer deze doodsplof komt — dat weten wij niet. Wij weten, dat zij reikhalzend naar dit oogenblik uitziet. Maar denk eens een oogenblik niet aan het wisselend-krijgs-geluk van vandaag, doch aan twee jaar geleden, toen Engeland alleen stond, en Rusland opzij, terwijl de Vereenigde Staten toen in een geheel andere wereld schenen te liggen! Wanneer de dagen heden soms bitter smaken, dan bewijst dit enkel, dat sommigen van ons maar al te gretig en lichtvaardig het denkbeeldig zoet der zekerheid hadden geproefd, dat de overwinning nabij zou zijn. Wanneer de vijandelijke roffel ons heden luider en dreigender in de ooren klinkt, dan is dit enkel een duidelijke waarschuwing, dat de oorlog lang en bloedig en moeilijk zal zijn, en dat de overwinning slechts met kreunende krachtsinspanning afgedwongen kan worden van een vijand, die zes jaar voorsprong heeft in het opeenstapelen der doodelijkste wapenen.

Er staan ons nog zware dagen te wachten. Maar wij kunnen ze onverschrokken tegemoet zien, wan-

neer wij slechts beseffen, dat de vrijheid onsterfelijk is. Ons volk heeft in vergane, maar niet vergeten eeuwen niet vergeefs den zwaren strijd gestreden, die het uit de slavernij gevoerd heeft tot de menschelijke waardigheid. Daar liggen de wortels van het verzet, dat nimmer sterven kan. En wees er zeker van, de verboden buiten de belegerde vesting Europa worden aangevuurd door het hartverheffend schouwspel van miljoenen, die onder de wreedste tyrannie hun heilig eerstgeboorterecht niet verloochenen willen, ook al staren zij in de monding der geweren; hun in harden strijd verworven recht op vrijheid van meeninguiting en vrijheid van belijdenis. Strijders in het vaderland! Grijp zij niet alleen in dit gevecht! Alle volkeren in Europa, die eens denzelfde goeden strijd gestreden hebben en der wille van de vrijheid en menschelijke waardigheid, staan zij aan zij met u in de onzichtbare geleiden van het miljoenenleger der tyrannenhaters. En dit leger zal zegewieren, zoodaar God ons een hart geschenken heeft, waarin de drift naar vrijheid van nature brandt met een felheid, die alle aardse vuren te boven gaat.

Dit is niets nieuws in Nederland. Luister opnieuw naar de woorden, die de Prins van Oranje sprak vlak voor het beleg van Leiden: „Indien wij gedoemd zijn ten onder te gaan, laat dit zoo geschieden, in Gods naam! In elk geval zullen wij de eere wegdragen gedaan te hebben, wat geen enkele natie voor ons deed: ons zoo lang verdedigd en gehandhaafd te hebben, zonder hulp van buiten, in zulk een klein land, tegen de gewelddige krachtsinspanning van zulke machtige vijanden. Zoo lang de arme inwoners hier, door de gansche wereld verlaten, standvastig blijven, zal het den Spanjoelen de helft van Spanje kosten, naar mannen en geld gerekend, om ons ten onder te brengen.”

En zij bleven standvastig, en zij werden niet ten onder gebracht, juist omdat zij bereid waren geweest, het leven te offeren, met de hemelwijde bereidheid, welke alleen hartstochtelijke vrijheidsliefde en diep geloof konden schenken. En deze bereidheid tot den dood, die ons volk juist het leven en het voortbestaan als natie verzekerde, kon geen vijand vernijden of verminderen met de scherpte des zwaards.

Nu den val van Haarlem waren vijf beulen met hun helpers aan het werk getogen: drie en twintig honderd menschen werden in koelen bloede vermoord. Nadien verloren nog vele zijelzalen de hals. Maar Nederland schudde het hoofd en boog het niet. Toen sloeg de vijand het beleg voor Leiden, dat slechts verdedigd werd door vrijbuiters en burgerwachten. Het is een oud geschiedenis, die geen waarachtig Nederland in deze dagen genooch kan booren; een verhaal van diepe rampzaligheid, ondraaglijken honger en sloere standvastigheid, eindigend met een verlossing door wind, water en schepen. En wie de geschiedenis van Leiden's beleg goed leziprij, die heeft geen angst voor den dag van morgen, omdat hij weet, dat wind en water in Nederland evenmin veranderd zijn als de moed en de standvastigheid; omdat hij voelt, dat het

WILLEM DE ZWIJGER

„De tyranny verdrijven, die mij mijn hert doorcondt.”

verhaal van gisteren het verhaal van morgen zal worden.

Nederlanders! Opnieuw roept de Prins van Oranje het U toe, zoodaals hij de burgers van Leiden toeriep in hun benaauwenis: „Zoo lang er nog één levend man in dit land over is, zoo lang zullen wij strijden voor onze vrijheid.” Opnieuw smeekt hij u, het uit te houden, tot zijn vloot gered zal zijn. Op 21 Augustus zonden de burgers van Leiden een postduif met de boodschap, dat zij het twee maanden uitgehouden hadden met voedsel, en nog een maand bijkans zonder voedsel. En die dagen tuschen de 21ste Augustus en de 3de October, die dagen van reikhalzend toeren naar de komst der verlossende vloot — dat zijn die even zoo vele weken van heden. Reeds

waren de dijken doorgestoken onder de woesie roep: „Liever een verdrinken land dan een verloren land!” De zee rees tegen den kruin van den eersten dijk, de „Landscheiding.” Maar toen het water niet verter kwam, werden de burgers lafhartig getart, gelijk zij heden getart worden, door de „Glippers”, de vuige landverraders. „Gaat op den toren, zij Geusken, en ziet het Maaswater tegemoet!” tergend zij.

Op 10 September veroverden de Geuzen de Landscheiding. Leiden had de laatste broodkrumels verzeerd en at katten en honden. De Landscheiding werd doorgestoken, maar daarachter versperde een nieuwe dijk den weg aan het water: de „Groeneweg”. Ja, als deze dijk veroverd en doorstoken kon worden,

dan...! In het hongerende Leiden werd de laatste koe geslacht, en kinderen likten het wegvloeiende bloed van de straatstenen. Het water verspreide zich over een breed meer; de vloot stak op het droge; en in Leiden werden de vergeende herfstbladeren van de boomtakken gestroopt om gegeten te worden. Weer een dijk, waar niemand op gerekend had: de „Kerkweg“. In de verte brandden de dorpen; maar de wind woef op kwaadaardige wijze zeewaarts, en in Leiden stierven zes duizend menschen aan de pest. Doch de onverzaagde overlevenden beschouwden de vreemde tyrannen als een erger pestilentie.

En zoo zwoegt het verhaal verder, van den eenen tegenslag naar den andere. De wind was tegen; onvermoede dijken en forten rezen omhoog. In de stad werden de lijken bij stapels begraven; doch tegelijk schreeuwden de burgers nieuwe uitdagingen van de wallen omlaag: „Ja, het is waar! wij zijn de rateneters en de hondensvinders!“ Weet dan, tyrannen, dat Leiden standhoudt, zoolang gij nog één hond blaffen hoort!“

En toen, plotseling, nadat de hoop reeds opgevoet was, de storm van 2 October, de springvloed die de gestrande vloot optilde en voortstuwde naar het ontzet der benarde, verloren gewaande, hongerende stad!

Volk van Nederland, de dijken, die uw benardheid omkleemden, zijn hoog en menigvuldig; en de weerbarstige wind is beurtelings de bondgenoot en tegenstander dergenen, die uit zullen varen tot uw ontzet. Maar de springvloed, die Leiden verlosste, golfte met machtig gedruisch door onze gansche geschiedenis. En wanneer de trouw en standvastigheid niet veranderd zijn van toen op heden; wanneer het besef, dat de vrijheidsdrift machtiger is dan de felste tyrannie, niet veranderd is van gisteren op vandaag — hoe zou de springvloed der verlossing dan uit kunnen blijven?

EUROPA TEGEN DE MOFFEN

„Er is slechts één Nieuwe Orde: de Orde van het Verzet“

HIER is de kroniek van het verzet in drie landen van het tijdelijk bezette, Europa voor het tijdvak van ongeveer half Juni tot half Juli. Voor elk land vermelden wij slechts de meest kenmerkende feiten, welke tijdens deze periode te onzer kennis kwamen, zoodat de opsomming vanzelfsprekend verre van volledig is. Het aantal sabotagedaden en aanslagen neemt de laatste tijd zoo toe, dat een volledige kroniek het gansche nummer van *De Wereld* zou beslaan.

De Nieuwe Orde in Polen

De *Deutsche Allgemeine Zeitung* van 13 Juli meldt, dat eind Juni in Lublin 50 Duitse politieagenten begraven werden, w.o. de chef van de plaatselijke Gestapo, een zekere Wald. Al deze politiemannen waren gedood door Poolse guerrilla's. Tijdens een gevecht in een woud bij Piotrkow werden 3 Duitse politieagenten, w.o. de districtschef van de Gestapo, gedood en zes gewond. In Ciechlice doodden Poolse partij-gangers 6 Duitse agenten. Al deze gevechten volgden op een vruchteloze poging der Moffen, om een eind te maken aan de onophoudelijke sabotage tegen voorraden en verkeersmiddelen in het bezette Polen, dat het achterland vormt voor het Oostelijk front. Zoo loofden de Moffen begin Juli een belooning van 250.000 mark uit voor het ontdekken der saboteurs, die bij Kamien Pomorski een Duitse militaire trein uit de rails hadden laten loopen. Half Juni was de beruchte S.S.-commandant Krueger in Warschau aangekomen, om gouverneur-generaal Frank te helpen. Nadat drie Duitse officieren en negen soldaten in een buitengewoon Warschau door Poolse verzetlieden doodgeschoten waren, liet hij 10.000 Poolse reserve-officieren in

LAVAl, Frankrijk's quindig, gesien door de oogen van zijn eigen landgenooten. Dese — hier en daar eenigzins beweerde — foto werd te Londen ontvangen uit onbezett-Frankrijk. Zij was geadresseerd aan „De B.B.C., Londen“ en verzonden uit Montpellier, geplakt aan „den binnekant van een envelop, en door den censor over het hoofd gesien.

gijzingel nemen. Degenen, van wie veranderd werd, dat ze bijzonder anti-Duitse waren, zijn doodgeschoten. Ongeveer half Juni werden in Poznan 12 vrouwen en 3 mannen in het openbaar opgehangen wegens het verspreiden van ondergrondse blaadjes. Maar Polen vecht verder: 11 Juli werd bekend gemaakt, dat de nieuwe chef der Gestapo in Lublin Erich Guddat tijdens „de uitoefening zijner plichten onder geheimzinnige omstandigheden omgekomen was.“

De Nieuwe Orde in Frankrijk en België

Duitse opslagplaatsen te Werwick en Harelbeke werden door brand vernield. Toen de Moffen den

Belg Soupart, die van sabotage werd verdacht, uit zijn woning wilden halen, ontving hij hen met een kogelgren. Een heelen dag hield hij het uit in zijn gebarricadeerde woning. Toen drevén de Moffen zijn familie als een levend schild voor zich uit; zoo slaagden zij er in, eindelijk naar binnen te komen. Hij stierf al vechtend en vurend. Bij Angers werd een Duitse militaire trein tot onsporing gebracht. Radio-Brussel maakte 15 Juli bekend, dat te Rijsel 7 patriotten doodgeschoten waren wegens het dooden van een Duitschen soldaat. De brug over de Schelde werd bij St. Ghislain vernield, waardoor het verkeer in deze industriestreek tot stilstand kwam. Eind Juni maakte de Duitse militaire bevelhebber te Rijsel bekend, dat opnieuw vijftig gijzelaars gedeporteerd moesten worden wegens voortdurende sabotage bij Arras, Boulogne en Beilune tegen de telefoon- en telegraafverbindingen en spoorweginnen. In de kantoren van den landverrader Doriot te Boulogne-sur-Seine, Biarritz en Cannes werden bommen gegooid. Op 15 Juli vloog te Nantes een militair gebouw der Moffen in de lucht. Belgische saboteurs vernielden te Luik een werkplaats voor parachuten. Drie Belgen werden te Luik ter dood veroordeeld wegens het dooden van een S.S.-officier. Fransche saboteurs lieten bij Tours een Moffentrein uit de rails vliegen. 12 Juli maakten de Moffen bekend, dat alle mannelijke bloedverwanten van saboteurs in de rechte lijn, evenals zwagers en neven, vanaf de leeftijd van 18 jaar, doodgeschoten zullen worden, indien daerders van sabotagedaden zich niet binnen de 10 dagen zelf aangeven.

De vrouwelijke bloedverwanten krijgen dwangarbeid; de kinderen tot 17 jaar zullen naar „verbeteringshuizen“ worden gestuurd. Als antwoord gaven de patriotten het volgende oorlogscommuniqué uit, dat op 20 Juli door de Vrije Franchsen te Londen bekend werd gemaakt en dat werd uitgezonden door

Het Duitse Militaire Bestuur in België gaf den burgemeester van Brussel opdracht, hoeverstand bijzet overal te doen aanplakken. Waar het bijzet niet afgescheurd werd, hebben voorbijgangers met enkele lijnen de woorden van het bijzet waargemaakt door Churchill in Hitler te veranderen. Beide bijzetten zijn uit België langzame geheimen weg naar Londen gesmokkeld.

de B.B.C.: In Normandië werd een kolonne Duitse troepen met handgranaten aangevallén. In Brest een Moffenkantine opgeblazen. Le Havre: een spoorlijn opgeblazen en een trein uit de rails. Armentières: 12 Duitse vrachtwagens vernield. Lesquin bij Rijsel: 800 rupsbanden voor tanks vernield. De spoorweg tusschen Rijsel en Brussel op twee punten opgeblazen.

De 14de Juli is in heel Frankrijk met grootsche demonstraties gevierd. In Marseilles gebeurde het volgende. Om kwart over zes demonstreerden honderdduizend patriotten op de Canebière, onder de kreten: „De dood aan Laval! Frankrijk voor de Franchsen! Gaat niet naar Duitschland werken!“ Groot gejoel voor het Duitse arbeidsbureau; luid gejuich voor het Amerikaanse consulaat; daarna een stormachtige demonstratie voor de militaire gevangenis, waar zoovele werkelijke Franchsen opgesloten zitten. Marseillaische gangsters, in dienst der landverraders, openden met machinegeweren het vuur op de menigte. Er waren vier doden, w.o. twee vrouwen. De begrafenis gaf opnieuw aanleiding tot een grootsche betoging, een nieuwe getuigenis, naast honderden andere, dag in dag uit, dat het tijdelijk geknechte Europa door zal vechten tot de dag der bevrijding.

Aan onze collega's van de ondergrondse pers

NEDERLANDERS in Engeland hebben met bewondering en dankbaarheid vernomen van het grootsche werk voor de algemeene zaak, dat de verschillende geheime bladen in hun vaderland hebben ondernomen. De redactie van *De Wereld* biedt den collega's, die dit uitmuntende werk doen, haar erbieidige getuikwenschen aan.

ONZE STRIJDENDE KONINGIN

Haar bezoek per vliegtuig aan de Nieuwe Wereld

18 JUNI ... Hoog boven de woelige golven van den Atlantischen Oceaan zweeft een grijs vliegtuig. Het is een grimme bommenwerper. En het is wel de ironie van het noodlot, dat deze oorlogsmachine Haar vervoert, die de beschaafde wereld eerde en hoogachtte als een Vorstin des Vredest.

Koningin Wilhelmina is op weg naar Amerika. Zij besef, dat hooge belangen van staat Haar aanwezigheid in het land van den machtigen bondgenoot eischen. Voor Haar niet de gewone luxeuse vertrekken van het tragere Clipper-vliegtuig. Haastig zijn in de bommenwerper eenige gemakkelijke stoelen aangebracht. Op het laatste oogenblik is een koffer met levensmiddelen er in geslept. Het is oorlog — Nederlanders strijden in Indië, op de oceanen, boven de vlammeende steden van Duitschland. Voor hen geen gerief, en zoo evenmin enig gerief voor Haar, die de bezienende leidster is van die tienduizenden landgenooten wier overwinningen Haar gewijd zijn, en wier bloed vloeit voor Vorstin en Vaderland.

In Amerika zetelt de Oorlogsrraad voor den Stillen Oceaan, worden de plannen gesmeed voor de bevrijding van ons Indië. In Amerika worden de wapens gesmeed voor onze marine, onze luchtmacht, ons leger. Daar zijn de groote opleidingskampen voor onze vliegers en soldaten. Daar is het goud van het Nederlandsche volk, dat terug zal keeren naar Nederland als kostbaar goud; waarvoor vliegtuigen en oorlogsbodems gebouwd worden en koopvaardij-schepen.

In Amerika is Roosevelt — Nederland van afkomst — en daar is op dat tijdstip ook Winston Churchill. Amerika — dat is het centrum van

den wereldstrijd, het arsenaal der democratie. Daarheen vliegt Koningin Wilhelmina, thans de Strijdster voor Haar volk — de inspiratie voor allen, die het goede willen.

Haar aankomst in Amerika doet een golf van enthousiasme over de wereld losbarsten. Het is niet de emotie dat voor het eerst een gekroond Hoofd over den Oceaan vliegt, welke de dagbladen haar komst op de voorpagina's doet vermelden. Het is de bewondering voor Koningin Wilhelmina's mood, Haar indrukwekkend plichtbesef en Haar strijdvoudigheid, die tot uiting komt in hooggestemde artikelen. Het is

niet een vrouw van koninklijken bloede, die verwelkomd wordt, het is „de Koningin der dappere Hollanders“, die Haar leven waagt op de Oceaan omdat Zij meent, dat Haar plicht het eischt.

Zoo schrijft en spreekt Amerika over onze Vorstin. Haar reis-van Canada naar het stille landhuis bij Lee in Massachusetts had een zegeltocht kunnen zijn, maar Koningin Wilhelmina wenscht dat niet. Zij trekt zich voor enkele dagen terug in den kleinen familiering. Op de periode, waarin Nederland God dankte dat zijn Vorstin een flinken schoonzoon en lieve kleinkinderen

DAGBOEK VAN HAAR VERBLIJF

18 Juni. Koningin Wilhelmina arriveerde op het vliegveld te Ottawa omstreeks het middaguur. Zij werd verwelkomd door Prinses Juliana en de prinsesjes Beatrix en Irene, den Premier van Canada, den heer Mackenzie King, den Nederlandsche zaakgelastigde graaf W. van Rechteren Limpurg en den vertegenwoordiger van den gouverneur-generaal van Canada, den graaf van Athlone.

Gedurende Haar verblijf in Ottawa is H.M. de gast van den graaf van Athlone en Prinses Alice.

19 Juni. Heden ontving Koningin Wilhelmina den Canadeeschen Premier Mackenzie King in audientie. H.M. bezocht de woning van Prinses Juliana en werd door de drie Prinsessen van kamer tot kamer rondgeleid.

22 Juni. H.M. ontving in audientie majoor W. T. Carp, commandant van het Nederlandsche militaire opleidingscen-

trum — het Prinses Juliana Kamp — in Canada. H.M. liet zich uitvoerig inlichten omtrent de opleiding der rijksgenooten in dit kamp en vernam met welgevallen hoe officieren en recruten branden van verlangen om Nederland te bevrijden.

Voorts ontving Koningin Wilhelmina den Canadeeschen onder-secretaris voor Buitenlandsche Zaken, Norman Robertson.

23 Juni. Heden vertrokken Koningin Wilhelmina en de drie Prinsessen naar het zomerverblijf van Prinses Juliana te Lee in den Amerikaanse staat Massachusetts. H.M. richtte een boodschap tot Canada, waarin Zij dankte voor de groote gastvrijheid.

24 Juni. De Koninklijke familie arriveerde heden te Lee en nam haar intrek „in het landhuis „Fencefield Farm.“

25 Juni. Koningin Wilhelmina verleende heden een audientie aan

Gelukkige hereniging na twee jaren scheiding. H.M. KONINGIN WILHELMINA met Haar dochter, PRINSES JULIANA en de beide PRINSESJES BEATRIX en IRENE, bij Haar aankomst in Canada.

IN CANADA EN AMERIKA

den Nederlandschen Ambassadeur, dr. A. Loudon.

30 Juni. President Roosevelt kwam voor een niet officieel bezoek naar Lee. Dit was de eerste ontmoeting tusschen Koningin Wilhelmina en den President. Toen de auto arriveerde begaf de Koningin zich naar den President — die zooals men weet lijd aan de gevolgen van kinderverlamming — en schudde hem hartelijk de hand. Aangenomen wordt dat tijdens dit bezoek Koningin Wilhelmina's komst naar Washington werd besproken.

Des morgens poseerde H.M. voor een filmpname, waarbij Zij een boodschap tot het Amerikaanse volk richtte, waarin Zij Haar vaste vertrouwen in de Geallieerde overwinning uitsprak en hen, die voor de groote zaak zijn gevallen, herdacht. Daarna ontving H.M. minister van Kliefens.

1 Juli. Koningin Wilhelmina heeft heden een deputatie van de

stad Lee in audientie ontvangen. De Amerikaanse burgers waren verrukt over de hartelijke en eenvoudige wijze waarop de Koningin/hen in den familiekring noodigde.

3 Juli. Dr. P. Kasteel, de nieuw benoemde gouverneur van Curacao, werd heden door H.M. ontvangen en beëdigd. Den zelfden dag ontving H.M. generaal-majoor L. H. van Oyen.

4 Juli. Ter gelegenheid van den Amerikaanschen Onafhankelijkheidsdag zond Koningin Wilhelmina een boodschap aan President Roosevelt. Hierin uitte H.M. Haar bewondering voor den strijdvaardigen geest van het Amerikaanse volk. De boodschap eindigde met de woorden: „... Wij zullen dezen oorlog en den daarop volgenden vrede winnen.“

7 Juli. Heden werd bekend gemaakt dat de Koningin op 14 en 15 Juli een bezoek aan New York zal brengen.

rijker was geworden, zijn twee jaren van bittere scheiding gevolgd. Hoe heeft Koningin Wilhelmina Haar geliefde dochter en klein-dochtertjes gemist! En dat juist in een tijd toen de lasten van Staat zwaarder op Haar drukten dan ooit te voren. Nederland, dat overrompeld werd; de wedstrijd met den dood op het oorlogsschip, dat Haar naar Engeland overbracht, den Duitschen bommenwerpers ten spijt; Indië, dat door barbaren gemarteld wordt; de Koninklijke Marine — Harer Majesteit's trots — die zware vlieziet leidt.

Het weerzien der Haren — het is als een lichtstraal, die door duistere wolven breekt, en heel de beschaafde wereld is gelukkig, dat Koningin Wilhelmina zich voor korten tijd aan deze innige warmte mag koesteren.

Maar reeds in het rustige landhuis te Lee vat Zij Haar werk op. Daaf komen Harer Majesteit's ambassadeurs, Haar ministers en opper-officieren om rapport uit te brengen en besprekingen te voeren. Daar komen President Roosevelt en vele hooge Amerikaanse functionarissen. Want er gebeuren groote dingen in Amerika, ook voor Nederland — neen, juist voor Nederland.

Landgenooten, op het oogenblik, waarop wij dit verslag te Uwer inlichting schrijven zit in het verre Amerika, in Haar stille werkkamer onze groote Koningin. Meer nog dan ooit is zij „ons aller Moeder“. Deze innige naam past voor Koningin Wilhelmina thans wellicht meer dan ooit. Een moeder, die zwoegt en vecht — zooals alleen een moeder kan — voor haar groote gezin, dat Nederland heet.

Onze moedige Koningin . . . Zij werkt en bidt — voor U, voor ons — liën.

Werk en bidt gij allen voor Haar, die nimmer versagen zal vóór gij zijt bevrijd van de tyrannie, die Haar het hart doorwoont.

DE DUITSCHE TRANSPORT-CRISIS

door E. M. Friedwald

Economisch medewerker van La France Libre

	1913	1938*	Meer of minder in %
Langte v.h. spoorwegnet in KM Goederenvervoer in miljoenen	64.000	64.000	geëf.
K.M. tonnen Personenvervoer in miljoenen	51.400	88.600	+72,5
K.M. tonnen locomotieven	36.599	46.200	+26,5
locomotieven goederenwagens	704.000	25.000	-10,7
personenrijtuigen	63.000	610.000	+13,4
		68.500	+8,8

* Samen met Oostenrijk en het Sudeuteland.

De strategie van de tegenwoordigen oorlog wordt tot op groote hoogte beïnvloed door het transportprobleem. Voor de Geallieerden, die zich voor hun verbindingen van de lange scheepvaartroutes moeten bedienen, komt het vooral aan op scheepsruimte; voor de Duitsers, die zich van binnenlandse verkeerswegen moeten bedienen, is het voornamelijk een kwestie van spoorwegen. In vredes tijd werden 80% van de Duitse goederen per spoorweg vervoerd, 18% per schip, en 2% op de wegen. Op het ogenblik heeft waarschijnlijk zelfs 90% van het Duitse vervoer per spoor plaats, want de kustvaart is beperkt, Italië moet van steenkolen worden voorzien, en het Oostelijk front stelt zware eischen aan de transportwegen. Voor het Duitse Rijk nemen locomotieven en spoorwagens de plaats in die voor de Geallieerden door koopvaardij schepen wordt ingenomen.

Door de moeilijkheden waar de Geallieerde scheepvaart op het ogenblik mee te kampen heeft, zien wij soms de transportcrisis over het hoofd die zich als gevolg van den veldtocht in Rusland steeds acuter in Duitsland doet voelen, en waarover de Duitse pers zooveel mogelijk het stilzwijgen bewaart. Er zijn echter tekenen die niet verborgen kunnen blijven. Het tot op minder dan de helft terugbrengen van het aantal personenreinen; het vervoer van zekere goederen, zoals b.v. aardappelen, in personenrijtuigen; het ontslag van Kleinmann, Algemeen Secretaris van het Ministerie van Transportwegen en adjunct directeur van de Reichsbahn, die als een van de eerste leden van de

Nationaal-Socialistische Partij in de praktijk meer te zeggen had dan Minister Dormmüller zelf; dit zijn allemaal symptomen die geen twijfel meer overlaten.

De tegenwoordige crisis lijkt merkwaardig op de groote spoorwegcrisis van de jaren 1917 en 1918, die volgens Ludendorff een zoo groote uitwerking gehad heeft op den uitslag van den vorigen oorlog.

In zijn mémoires schrijft hij, dat de transportcrisis in de winter van 1916-17 zoo ernstig was geworden, dat de buskruitfabrieken van tijd tot tijd hun productie moesten staken vanwege een tekort aan steenkolen die door de spoorwegen niet konden worden aangevoerd. De Duitse Generale Staf werd hierdoor gedwongen doortastende besluiten te nemen. Maar tegen de tijd dat de wapenstilstand werd gesloten, was het Duitse spoorwegverkeer praktisch gesproken geheel verlamd. „Wij hadden,” aldus schreef Ludendorff, „op een korten oortje gerekend, en moesten dus later onze plannen volkomen wijzigen. Teneinde het hoofd te kunnen bieden aan een uitputtingsoorlog.” De Duitse spoorwegen die uitstekend geschikt waren voor een korten oorlog, hadden onvoldoende reserves om het hoofd te kunnen bieden aan de sluiting van een langgereken oorlog.

Deze korte verwijzing naar de crisis van 1917 is niet uitsluitend van historische waarde. Om zich een juist beeld te vormen van de tegenwoordige situatie, volgt hier een vergelijking tusschen den toestand der Duitse spoorwegen in 1938 en in 1913.

Men kan hieruit opmaken dat de lengte van het spoorwegnet onveranderd was gebleven, zelfs met inbegrip van Oostenrijk en het Sudeuteland, maar dat het goederenvervoer met 72,5% gestegen was, en het reizigersvervoer met 26,5%. Daarentegen was het aantal locomotieven met 10,7% verminderd, het aantal wagons met 13,4%, en het aantal personenrijtuigen was slechts met 8,8% vermeerderd. Niet alleen was er dus een tekort aan rollend materiaal, maar de kwaliteit van het bestaande materiaal liet nog veel te wenschen over. Het gemiddeld aantal dienstjaren van de locomotieven en wagons bedroeg 21 jaar, hetgeen praktisch gesproken de leeftijds grens is. Hierbij kwam dat de sporen zelf in slechte conditie verkeerden. Van 1934-'38 heeft men jaarlijks slechts 1.300 KM. spoorlijn vernieuwd, benevens 6.000 dwarsliggers, waar de normale jaarlijks vernieuwing 4.000 KM. spoorlijn en 15.000 dwarsliggers had moeten bedragen.

Uit deze getallen ziet men hoezeer de Duitse spoorwegen van 1938 er vergeleken bij 1913 op achteruit waren gegaan.

Het Duitse Rijk gaf onder Heizer Wilhelm II jaarlijks gemiddeld 250 miljoen Mark uit voor het vernieuwen van het rollend materiaal. De Republiek van Weimar besteedde meer dan 200 miljoen Mark per jaar gedurende het tijdperk 1926-1930, toen het verkeer betrekkelijk matig was. Het Ilde Rijk, dat de Reichsbahn tot het uiterste toe exploiteerde, gaf er gedurende het tijdperk 1933-1938, slechts 100 miljoen Mark per jaar voor uit.

De hoeveelheid rollend materiaal die jaarlijks in Duitsland moest worden gesloopt bedroeg ongeveer 3% van het totaal. Met andere woorden: om het bestaande materiaal op peil te houden had men elk jaar 750 locomotieven en ongeveer 21.000 wagons moeten bouwen. Gedurende het tijdperk 1933-1938, echter, hebben de bestellingen van de Reichsbahn het gemiddelde van 2.000 wagons per jaar, d.w.z. een tiende deel ongeveer van wat er naar den slooper moest, nauwelijks overschreden. Dezelfde verhouding geldt voor de locomotieven: het grootste aantal, dat in 1934 werd afgeleverd, bedroeg 193 locomotieven. De spoorwegen hebben dus ongetwijfeld dit tekort uit hun reserves moeten aanvullen. In November 1933 — de zwaarste verkeersmaand van het jaar — was er op een totaal aantal wagons van 632.000 nog steeds een reserve van 79.000 wagons; in November 1934 was deze reserve geslonken tot 46.000 op een totaal van 608.000; drie jaar later, in November 1937 bedroeg de reserve slechts 8.000 wagons, en was het totale aantal tot 594.000 geslonken. In 1938 was de reserve praktisch heelemaal verdwenen, en was het totale aantal wagons teruggebracht tot 577.000, zonder natuurlijk Oostenrijk en het Sudeuteland mee te tellen. Wat betreft de locomotieven was de reserve van 2.400 in Januari 1933 geslonken tot op 400 in Januari 1938, en het beschikbare totaal was van 26.700 in 1926 gedaald tot 20.300 in 1938, terwijl het aantal per locomotief af te leggen KM gedurende ditzelfde tijdperk verdubbeld was.

De annexatie van Oostenrijk, het Sudeuteland en Bohemen-Moravië heeft ongetwijfeld de hoeveelheid in Juni 1939 beschikbaar rollend materiaal verhoogd tot 27.000 locomotieven, 631.000 wagons, en 74.000 personenrijtuigen, maar de algemene toestand werd hierdoor nauwelijks beïnvloed, omdat het spoorwegnet dat bediend moest worden ongeveer in dezelfde verhouding was uitgebreid.

Men mag zich met recht afvragen, hoe het mogelijk is dat het Nazi bewind, dat bij het opbouwen van het oorlogsapparaat van het Rijk steeds zoo voorzichtighandelde, een zoo belangrijk onderdeel als de spoorwegen heeft kunnen verwaarlozen. Men kan de Duitse militairen toch niet beschuldigen de

„Als er treinen waren, zoudt U natuurlijk wel naar Keulen kunnen reizen, als Keulen er tenminste nog was. Heil Hitler.”

strategische rol van de spoorwegen in den oorlog te hebben onderschat.

Hitler was echter geneigd meer op motoren te vertrouwen, en deze persoonlijke voorkeur heeft ontegenzeggelijk de weegschaal naar den weg doen overhellen.

Elk jaar werd ter gelegenheid van de opening van de Auto-tentoonstelling te Berlijn door Rijkskanselier Hitler een groote rede uitgesproken, waarin hij de groote lijnen besprak van de motorisatiepolitiek van het Derde Rijk. De drie voor-

naamste punten van deze politiek waren als volgt: het aanleggen van groote autowegen; het uitbreiden van de auto-industrie; en het tot ontwikkeling brengen van de productie van synthetische motorbrandstof. Uit de kolossale schaal waarop dit alles gebeuren moest, bleek duidelijk dat de algehele motorisatie voor Hitler een obsessie was.

Drie maanden na het tot stand komen van het nationaal-socialistische régime, op 1 Mei 1933, stelde de Fuehrer het Duitse volk op de hoogte van het plan van de autowegen. Op 22 September van hetzelfde jaar maakte men een een aanvang met het werk, en tegen het eind van het jaar 1938 waren er 3.000 KM autowegen open voor het verkeer, terwijl nog enkele duizendtallen kilometers reeds in aanbouw waren. Tot aan het eind van 1938 heeft het Duitse Rijk 2 miljard RM aan deze autowegen uitgegeven. Gedurende hetzelfde tijdperk van zes jaar heeft het nationaal-socialistische bewind slechts weinig meer dan een half miljard RM. besteed aan de vernieuwing van het rollend materiaal van de Reichsbahn.

Een zelfde inspanning viel te zien op het gebied van de motorisatie. De productie van auto's — zonder inbegrip van motorrijwielen — steeg van 50.000 in 1932 tot meer dan 100.000 in 1933 en 350.000 in 1938. In het Duitse Rijk waar men in 1932 slechts één motorrijtuig per 100 personen bezat, steeg dit aantal in 1938 tot één per 44 personen.

Maar autowegen en motorvoertuigen zijn niet veel waard als de brandstof ontbreekt. Daarom wordt alles in het werk gesteld om de binnenlandse productie te verhoogen van petroleum, synthetische benzine, benzol, alcohol, enz. In 1933 bedroeg de totale binnenlandse productie van stoffen van de petroleumgroep, synthetische benzine en derivaten slechts 915.000 ton, hetgeen overeenkomstig met 27% van

de behoeften van het Rijk. In 1938 was de productie tot 4 miljoen ton gestegen, hetgeen neerkwam op 55% van de totale behoefte.

Maar al deze prestaties, hoe grootscheeps dan ook, konden op verre na de ambities van het Rijk niet vervullen, noch het ware doel bereiken.

Niet alleen was het Duitse Rijk er ondanks alle zijn inspanning slechts in geslaagd een betrekkelijk matige trap van motorisatie te bereiken, maar er was nog steeds een ontoereikende hoeveelheid brandstof om de wegen ten volle te kunnen exploiteren en de spoorwegen naar een tweede plaats terug te dringen. Dit is de reden waarom de plannen met betrekking tot het vervaardigen van synthetische benzine en van de petroleumderivaten teger het eind van 1938 zo belangrijk zijn uitgebreid.

Nauwelijks hadden de Duitse legers het Sudeetland met zijn rijke bruinkoollagen bezet, of Hitler besloot dat te Brux de allergruoste fabriek voor synthetische brandstoffen moest worden opgericht, een fabriek die in 1942 of 1943 een productievermogen van 1 miljoen ton brandstof per jaar zou moeten hebben. Met de andere ontworpen fabrieken samen, zou dit het Duitse jaarlijkse productievermogen van synthetische benzine van 1.800.000 ton in 1938 tot bij de 5 miljoen ton in 1941 doen toenemen, en later nog meer.

Dit opvoeren van de motorisatie vond plaats onmiddellijk na de vredelevende besprekingen te München, waar duidelijk was gebleken, dat een herhaling van een soortgelijke crisis tot oorlog zou kunnen leiden. Tegen ditzelfde tijdstip moeten de deskundigen van de Reichswart erin geslaagd zijn Hitler ervan te overtuigen, dat een reorganisatie van de spoorwegen dringend noodig was, want in November 1938 werd het beroemde vierjarenplan van den aanbouw van spoorwegmateriaal gepubliceerd.

In werkelijkheid kwam dit alles meer op de kwestie van de productiecapaciteit van de fabrieken, en deze was op haar beurt afhankelijk van de beschikbare voorraden grondstoffen en van de wijze waarop die werden afgeleverd. In de praktijk moest alles het veld ruimen voor de wapenindustrie. Locomotief- en wagon-fabrieken kregen wel staal om wapenen te vervaardigen, maar niet voor de productie van rollend materiaal. Het aantal locomotief-fabrieken slonk van 21 tot 9, en dat van de wagon-fabrieken van 70 tot 25. In 1929 konden de fabrieken van het Duitse Rijk 4000 locomotieven per jaar bouwen. In 1938 hebben ze slechts 60 locomotieven kunnen leveren van de 305 die besield waren. Het was bovendien een kwestie van het beschikbare aantal vakarbeiders, en de locomotief-fabrieken vroegen alleen al 10.000 extra vakarbeiders.

Zoewel wat betreft motorisatie als spoorwegverkeer kon het Duitse transportsysteem niet voor 1942 of 1943 een bevredigend peil bereiken. Hiertoe moest echter het ontworpen ontwikkelingsprogramma in zijn geheel ten uitvoer worden gebracht. Volgens het oordeel van de Duitse deskundigen zelf, stiet dit ontwikkelingsprogramma zelfs in vredestand al op groote moeilijkheden. Het heeft geen verder betoog dat de oorlog met zijn uiteenlopende verschillen en gevolgen het programma nagenoeg onmogelijk heeft gemaakt. Het tekort aan productie-middelen, grondstoffen en vakarbeiders, dat in 1938 al zoo acuut was, is op het oogdenkbaar onvergelijkelijk veel groter.

Het Duitse transportsysteem — en vooral de spoorwegen — verkeerden aan den vooravond van den tegenwoordigen oorlog in een veel slechteren toestand dan in 1913. Het blijkt duidelijk dat de Duitse spoorwegen in 1939 nog minder op de onvermijdelijke slijtage van een langen oorlog waren voorbereid dan in 1914. De blokkade weegt zwaar

op het Duitse transportsysteem. De Duitschers worden erdoor gedwongen synthetische benzine en rubber te vervaardigen. Voor elke ton benzine is er 5 ton steenkolen noodig, en één ton Buna-rubber vergt 60 ton kolen — die allemaal van de mijnen moet worden vervoerd. Nu, evenals in 1916, hebben de Duitschers in Rusland een enorm spoorweginet vervoerd, maar de Russen hebben ditmaal al het rollend materiaal of wel meegenomen, of wel geheel vernietigd. De Reichsbahn, met haar reeds ontoereikend materiaal moet het Russisch front over deze eindeloze verbindingslijnen bevoorraden. Volgens Ludendorff was het gebrek aan olie en haar slechte kwaliteit een van de voornaamste oorzaken van de spoorwegcrisis van 1916-17. Op het oogdenkbaar heeft Duitschland wat betreft petroleumproductie vooral gebrek aan smeerolie.

Het spoorwegprobleem houdt nauw verband met het petroleumprobleem: het tekort aan petroleumproducten verhoogt den druk op de spoorwegen, en, omgekeerd heeft het tekort aan locomotieven en wagons een verhoogd gebruik van het transport per vrachtauto ten gevolge. Om het Duitse transportverkeer op groote schaal vanuit de lucht te treffen, moeten er niet alleen aanvallen worden gedaan op de spoorwegknooppunten en op de fabrieken van wagons en locomotieven — zoals dat reeds geschied is te Keulen en te Kassel, waar zich één van de grootste locomotief-fabrieken bevindt — maar ook op de productiecentra van petroleumstoffen, zoals de fabrieken van synthetische brandstoffen en de mijn- en industriebedrijven te Ploesti.

Op het oogdenkbaar, nu er slechts één enkel geweldigt front te bevoorraden valt, is de taak van de Duitse spoorwegen al zwaar genoeg. Deze taak zou best onmogelijk kunnen worden, als er eenmaal een tweede front tot stand wordt gebracht.

WIJ EN DE BRITTEN door Ilya Ehrenburg

HET is moeilijk om aan Londen te denken als aan een stad.

Londen is temidden van de wereld één wereld op zich zelf, een wereld, rijk aan tegenstellingen: duister roet, en glanzend groen gras. De geschiedenis van Londen is niet enkel te lezen in de grauwe steenen van de eerwaardige Abbey, maar ook in het gras van Hyde Park, in de spelen der kinderen, in den pastelkeurigen hemel.

Men heeft soms gezegd, dat Londen gered werd door de twintig mijl water tuschen Kaap Gris Nez en de kalkrotsen van Dover. Maar ik geloof dat Londen gered werd door zijn historie, door de vele eeuwen Britsche traditie.

Het zaad van het fascisme heeft in dit eiland geen wortel kunnen schieten. Maar in den zomer van '40 trok Hitler zijn divisies samen langs de kust van Atlantischen Oceaan en Noordzee en bereide zich voor op een snelle overwinning, in de weenschapp, dat Engeland toen slechts een zwak leger had.

Hitler weet alles omtrent brigades, divisies en regimenten, maar hij weet niets van volkeren af. Hij vergat, dat er in Engeland een volk woonde, en dat uit dit volk een leger kon groeien. Maanden lang probeerden de nazi's Londen lam te slaan; maar Londen leefde verder. Want de Britten vochten tegen den dood, met de hardnekkigheid die hun eigen is, een hardnekkigheid die dikwijls beschreven werd, maar toch onbeschrijfelijk blijft. De opgeblazen, domme Fuehrer kende het Engelsche volk niet. Hij probeerde hien dood te drukken; maar inplaats daarvan joeg hij hen op tot de daad. Oorspronkelijk hadden ze het geswaar van de nazistische ondschad; dat was Hitler's eenige kans op de overwinning geweest, en op die kans zetten hij alles. Maar toen openbaarde zich

de ingeboren Britsche kracht. Wanneer een Brit de woorden van het lied herhaalt waarin gezegd wordt, dat hij nimmer, nimmer een slaaf zal zijn, dan is dit geen leuge bluff, en zelfs geen hartstochtelijke wensdroom; het is enkel een korte, koele verklaring, waaraan hij zich zonder meer houdt. Indien de Moffen dit begrepen hadden, dan zouden ze geen bommen aan het antieke Coventry verspilp hebben; en het zou hun bij voorbaat duidelijk geweest zijn, dat Hess' luidke enkel verspilpde benzine betekende.

Mensen die Engeland niet kennen houden de Britsche kalmitte dikwijls voor gebrek aan besluitvaardigheid. Maar weinig volkeren zijn zoo hardnekkig als de Britten. Ze verliezen rustig hun zelfbeheersching, worden rustig boos, en yechten dan met rustige verwoedheid.

Iedereen kent de nederlagen die de Britten gedurende de eerste twee jaar van dezen oorlog leden. Dui-

Ilya Ehrenburg, de Russische schrijver en journalist, getekend door den Poolschen teekenaar Felix Topolski, tijdens een lezing van Ehrenburg voor de Tooneelspelers Club te Moskou. Naast Ehrenburg de groote register A. Tairor. Felix Topolski vertroude vorig jaar uit Engeland naar Rusland en was in Moskou, toen de Duitse troepen de stad probeerden te naderen en later gedwongen waren terug te trekken

kerken was een tragedie; maar in Duinkerken werd de Britsche kracht openbaar. De soldaten betaalden voor de oude illusies van sommige diplomaten. Duinkerken was een ondanks alle tegenslagen hielden de Britten vol.

Maar nu, vandaag, schrijven de vrouwen van Keulen en Essen hysterische brieven aan hun mannen. Wezens die gewend zijn weerloos te doodden kunnen den dood niet dapper in het aangezicht zien. Tijdens den winter van '40 gaven de

Britse vrouwen gaven zich niet over aan hysterisch gegemmer, maar ze leerden, hoe men het afweersgeschut bedient.

Een jaar geleden beleefde Groot-Brittannië opnieuw moeilijke dagen. Kreta lag vers in de herinnering; de oorlog ter zee was in hevige toegenomen. Amerika was verder weg dan vandaag — de Vereenigde Staten schenen in een andere wereld te liggen. Maar toen viel Hitler Rusland aan. De Britse hand en de Russische hand vonden elkander in een kameraadschappelijke greep. Hitler liet het volle gewicht van zijn oorlogsmachine op ons losbeukten; maar wij weerstonden hen stout.

Hitler dacht, dat hij op den 17den November zijn troepen de parade af zou nemen op Moskou's Rode Plein. Maar in plaats daarvan nam hij enkel honderduizenden Duitse lijken de parade af, van de Weichsel tot de Oka, van de Njemen tot de Wolga. Ondertusschen is het jaar voorbijgegaan. Wij hebben onze vrede verloren en onze vrienden, onze steden en ons geluk. Maar wij hebben ontzaglijk veel gewonnen; helderheid van blik, rijkheid voor allen, gespannen haat en vurige vaderlandsliefde.

Hitler dacht het Rode Leger te vernietigen en dan tegen Engeland los te stormen. Maar wij stelden de Britten in staat, een sterk leger op te bouwen; wij stelden Amerika in staat tot de mobilisatie der industrie, den opbouw van een vloot, het zenden van troepen naar Europa. Reeds weten wij wat victorie is; wij kennen haar reuk; stoffige wegen, kruit, en vertrappt gras.

Reeds is zij dichterbij gekomen, ook al ligt zij aan het eind van een langen, doornigen weg. Maar wij hebben nooit over snelle overwinningen gepraat; en daarom is de weg naar de overwinning onze weg.

De Mollen zijn de oorlogsbegonnen; maar wij en de Verbondenen, zullen hem betindigen!

DE RAAM-ANTENNE

„Hoe hard ook storingszenders gaan, De waarheid stoort er zich niet aan.”

—VRIJBUITER

In het vorig nummer van De Wereld heb beschreven we de „Moffenzet.” Een andere hoewel misschien minder afdoende manier om de storingen der Duitschers te ondervangen is het gebruik van een raamantenne.

Ongetwijfeld zullen er heel wat menschen zijn, die met behulp van een raamantenne getracht hebben te luisteren, echter zonder resultaat; waarom dat echter zoo is, daarover later meer.

Allereerst, hoe maak ik een goede raamantenne?

Men heeft voor deze antennes de volgende onderdeelen noodig.

1) twee houten latten, plus-minus 80 cm. lang, 1,5 cm. breed en 1 cm. dik. (Natuurlijk is een ander isoleerend materiaal even goed geschikt voor dit doel, zooals pertinax of eboniet)

2) een voetstuk dat op verschillende manieren gebruikt kan worden, bijvoorbeeld: van twee plankjes

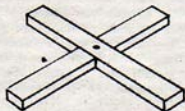

Fig. 1.

(zie fig. 1), of wel een voetstuk van een oude bureaulamp of iets dergelijks.

3) geïsoleerd of blank koperdraad van ongeveer 20 m. lengte. Draaddikte, plus-minus 0,3 à 0,5 mm.

4) enige boutjes en moertjes, benevens wat kleine houtschroefjes.

Verder gaat men dan als volgt te werk:

Zoek van beide latten het midden op. Zaag hier een gedeelte uit (zie fig. 2) en wel zoo, dat in deze ontstane holte de andere lat past, waaruit men hetzelfde stuk gezaagd heeft. Het geheel vormt dan een kruis. — Bevestig deze latten echter nog niet aan elkaar.

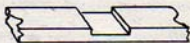
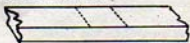

Fig. 2.

Kies nu een van de armen van het kruis uit, welke men definitief wil bevestigen aan het voetstuk. Dit wordt dan de onderkant van de raam-antenne.

Meet nu (zie fig. 3), te beginnen met arm 1, vanaf het midden van het kruis, plus-minus 5 cm. af, en zet daar met potlood een streep, ga dan zoo verder en zet elke halve centimeter verder een merkteeken. Doe ditzelfde met den linkerarm van het kruis, dus arm 2. Met arm 3 ook, echter te beginnen met een afstand van plus-minus 5,5 cm. vanaf het midden. Met arm 4 hetzelfde als met 3. — Zaag vervolgens op alle merkteekens een groef van 1 à 2 mm. diep.

Maak nu het heele kruis klaar, d.w.z., schroef de beide latten goed en stevig op elkaar vast en monteer eveneens het voetstuk. Gebruik voor de bevestiging der beide latten liefst een boutje met 2 moeren.

Neem nu de draad en bevestig een der enden aan het voetstuk (indien het voetstuk van metaal is,

isoleer dan de bevestiging). Leid de draad langs den niet ingezaagden kant van het kruis naar het middelpunt en bevestig deze daar door middel van de tweede moer. Begin de draad dan in arm 1 in de eerste zaagsnede vast te zetten, dan in arm 2 in de eerste zaagsnede, en zoo verder, waarna dan een soort weg ontstaat (zie fig. 3). Eindig onder aan het voetstuk en bevestig ook deze draad (indien noodig geïsoleerd van het voetstuk) naast het beginpunt der antenne.

De beide eindpunten MOETEN van elkaar geïsoleerd zijn.

Om het geheel beter af te werken, doet men goed nog wat dunne latjes over de zaagsneden heen te monteeren, om te voorkomen dat de draad uit de pleuven schiet.

De raamantenne is dan klaar.

Een der beide uiteinden van de antenne is dan bestemd, te worden verbonden met de antenne-, en de andere met de aarde-aansluiting van het ontvangapparaat.

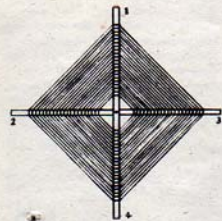

Fig. 3.

De aansluiting geschiedt het best door vanaf de bevestigingspunten op het voetstuk van de raamantenne, geïsoleerde draden te gebruiken. De antenne is dan voor de proeven gereed.

Is het ontvangapparaat ingeschakeld en de antenne bijv. op het toestel geplaatst en juist verbonden, draai

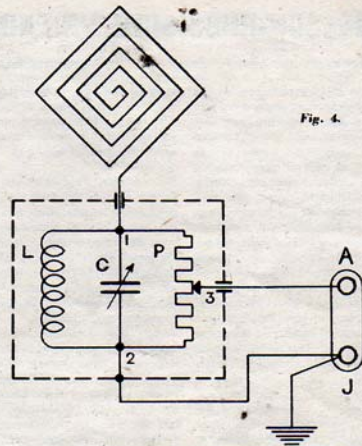

Fig. 4.

dan de antenne langzaam rond, totdat de storing zoo gering mogelijk wordt.

Dat een raamantenne echter niet altijd afdoende werkt, is voornamelijk te wijten aan het minder gunstige geval, dat zich kan voordoen, indien een storingszender zich tusschen het ontvangtoestel en het te beluisteren radiostation bevindt, of in elk geval op een lijn staat, waardoor de peilwerking van de antenne zijn waarde verliest. De antenne vangt namelijk de meeste golven op, loodrecht op het antennevlak; zenders in het vlak van de antenne worden dus haast niet gehoord.

Heeft men het geval dat een storingszender ten opzichte van het te beluisteren station en het ontvangtoestel een hoek van ongeveer 90 graden maakt, dan kan met behulp van de raamantenne de storing geïmmineerd worden.

Dit verklaart de werking van de raamantenne.

RADIO UIT LONDEN

6.40—6.50 uur; 7.40—7.50 uur: Nieuwsberichten op 1500, 373, 49.59, 48.43, 41.96, 41.49, m.

11.45—12.00 uur: Ochtenduitzending Radio Oranje op 1500, 373, 49.59, 24.8 m.

12.45—13.00 uur: De Brandaris op 1500, 373, 49.59, 41.49, 30.96, 25.38, 24.8 m.

13.45—14.00 uur: Nieuwsberichten op 1500, 373, 49.59, 41.49, 30.96, 25.38, 24.8 m.

19.45—20.00 uur: Nieuwsberichten op 373, 49.59, 48.43, 47.49, 30.96, 25.38 m.

20.45—21.00 uur: Avonduitzending Radio Oranje op 1500, 373, 49.59, 49.10, 41.49, 30.96, 25.38, 24.8 m.

23.50—24.00 uur: Nachtrustzending nieuwsberichten op 373, 285.3, 49.49, 49.10, 48.54, 41.49 m.

ENGELSCH-RUSSISCHE VRIENDSCHAP BESTENDIG

Commentaar op het Verdrag van Bondgenootschap door een politieke medewerker

Op 26 Mei kwam te Londen een verdrag van bondgenootschap tot stand tusschen het Vereenigd Koninkrijk en Sowjet Rusland, in den oorlog tegen Hitler-Duitsland en zijn geassocieerden in Europa. Het duurde eenige dagen voor de Duitse propaganda wist welk commentaar zij hierop moest leveren. Toen eindelijk Goebbels zijn instructies had gegeven, barstte de Duitse woede op typisch onmatig Teutoonsche wijze los. Er was geen twijfel meer mogelijk. De spijtigheid die in Duitsland werd gevoeld, was het beste bewijs dat het verdrag, dat op 26 Mei tot stand was gekomen, een overwinning voor de Geallieerde Mogendheden betekende.

De Duitse teleurstelling is begrijpelijk, indien men voor oogen houdt dat de Duitse politiek er steeds, getrouw aan het adagium: divide et impera, naar heeft gestreefd de bondgenooten te scheiden en tweedracht tusschen hen te zaaien. Niet ontkend kan worden dat Duitsland met deze politiek in het verleden, met name ten aanzien van Frankrijk, een zeker succes heeft geboekt. Het hoopte deze politiek te herhalen en de verhouding van Engeland tot Amerika en van Engeland tot Rusland te vertroebelen. Iedere hoop om de verhouding van het Britsche Rijk met de Vereenigde Staten te bederven werd na de onderteekening van het Atlantic Charter door Roosevelt en Churchill de bodem ingeslagen. Thans, als gevolg van het Britsch-Russisch verdrag, is ook de laatste kans voor Duitsland voorbijgegaan om Engeland van de Sowjet-Unie te scheiden. Hitler plukt thans de vrangte vruchten waartoe zijn anti-Russische politiek hem, evenals zijn voorganger Wilhelm II, heeft geleid. Het Derde Rijk heeft evenals de laatste Duitse keizer gemeend, machtig genoeg te zijn om van de

vaste lijn der Pruisische buitenlandsche politiek, welke het eerst door Frederik de Groote werd aangegeven, en door Bismarck consequent werd toegepast, af te wijken.

Een der eerste beginselen van staatlunde, zoo had Frederik de Groote geschreven, is, te trachten een bondgenoot te worden van dien buurstaat die de gevaarlijkste tegenstander zou kunnen worden. „Om die reden hebben wij een bondgenootschap met Rusland en aldus is onze rug gedekt zoolang dat bondgenootschap blijft bestaan.”

Toen op 23 Augustus 1939 het verdrag „van vriendschap en non-agressie” tusschen de Sowjet-Unie en Duitsland tot stand kwam, zag het er naar uit, alsof Hitler leering had getrokken uit de lessen van het verleden, en een beter inzicht had verkregen in kwesties van buitenlandsch beleid. In *Mein Kampf* immers had hij Rusland in de scherpste bewoordingen aangevallend. Men sluit geen bondgenootschap met een partner wiens eenig doel is, zijn mede-partner te vernietigen, zoo had hij geschreven. Bovendien, zoo ging Hitler in zijn boek voort, sluit men geen bondgenootschap met een volk waarvoor geen enkel verdrag heilig is. Zoo schreef Hitler in *Mein Kampf*. In het non-agressie verdrag van 1939 verbond hij zich echter, geen enkele daad van geweld of agressieve actie tegen Rusland te ondernemen.

Op 22 Juni 1941 leerde de wereld tot haar verademing dat Hitler intusschen niet wijs was geworden. In het verdorven brein van dezen man, voor wien politiek synoniem is met leugen, bedrog en verraad, kon ook dit verdrag niets anders beteekenen dan het zooveelste vodge papier, alleen maar geschikt om verscheurd te worden toen het oogeblik daartoe geschikt leek. Door zijn aanval

op Rusland is Hitler zichzelf geëtrover gebleven. Hij heeft daardoor echter tevens de Britten en de Russen de gelegenheid gegeven, waarvoor wij niet dankbaar genoeg kunnen zijn, uit de geschiedenis *wel* leering te trekken.

Engeland aarzelde geen oogeblik, Rusland te helpen. Op denzelfden dag dat de Sowjet Unie door Duitsland werd aangevallend, klonk de stem van Churchill over de radio, die der wereld kond deed, dat het Vereenigd Koninkrijk Sowjet-Rusland tot aan de grens van het mogelijke zou steunen. Die belofte van Churchill is gehouden, en tanks, vliegtuigen, munitie en andere oorlogsbehoeften van iederen aard zijn in steeds grooter hoeveelheden aan Rusland geleverd, ook al betekende zulks, dat de Britsche legers, die op vele ver afgelegene fronten streeden, meer dan eens van minder bewapening werden voorzien.

Het wantrouwen, dat oorspronkelijk tusschen Engeland en Rusland bestond en dat van vele jaren her dateerde, is gaandeweg verdwenen, zoodat langzamerhand de tijd rijpte, waarop deze beide groote mogendheden ertoe konden overgaan, een verdrag te sluiten, waarvan de invloed op den toekomstigen loop der gebeurtenissen en de organisatie van de wereld na den vrede moeilijk valt te overschatten.

De onmiddellijke taak der Bondgenooten is, den oorlog te winnen. Die noodzaak komt tot uitdrukking in de beide eerste artikelen van het verdrag, die bepalen dat het Vereenigd Koninkrijk en Sowjet Rusland elkander militair bijstand en hulp van iederen aard in den oorlog tegen Duitsland en zijn mede-agressie-staten in Europa zullen verlenen, en met geen derde landen een afzonderlijken vrede of wapenstilstand zullen sluiten.

Is de zege eenmaal bevochten, dan dient ook de vrede te worden gewonnen. Hierop doelt artikel 3 van het verdrag, waarin wordt verklaard dat Engeland en Rusland met andere staten van gelijke gezindheid wenschen samen te werken om in het na-oorlogse tijdvak den vrede te bewaren en agressie te weerstaan. Dit wordt nog aangevuld in artikel 5, waarin wordt overeengekomen dat Engeland en Rusland, na het herstel van den vrede, nauw en vriendschappelijk zullen samenwerken om de internationale veiligheid en de economische voorspoed van Europa te verzekeren. Dat Engeland, dit verdrag sluitend, zijn overige bondgenooten niet heeft verzet, blijkt uit de bepaling dat Engeland en Rusland rekening zullen houden met de belangen der Vereenigde Volkeren, terwijl hun handelen bepaald zal worden door de volgende beginselen: zij zullen voor zichzelf geen gebieds-uitbreiding nastreven en zij zullen zich ook niet mengen in de binnenlandsche aangelegenheden van andere staten.

Het is toe te juichen, dat in dit verdrag geen poging is gedaan, de organisatie van den vrede in details uit te werken, aangezien thans nog niet geheel valt te overzien, welke problemen zich dan zullen voordoen.

Het zou zeer wel kunnen gebeuren, dat het scheppen van een doeltreffend apparaat voor vredeshandhaving langere tijd zal vorderen. De tijdsduur is betrekkelijk onbelangrijk, waar het op aankomt is, om niet weder te vervallen in dezelfde fout die na den oorlog van 1914-1918 is gemaakt, door een lichaam te scheppen dat, zoolals met den Volkenbond het geval is geweest, den vrede slechts in schijn vermocht te verzekeren, maar door dien bedrieglijken schijn de vredelevende volkeren verhinde de deze reëte gevaren die hen bedreigen bijtijds te onderkennen. Wat met dat doel voor oogen wel belangrijk is, is dat de bondgenooten ook na het bevochten der overwinning, als het Duitse gevaar tot het verleden behoort, blijven samenwerken om te voorkomen dat de Duitse hydra andermaal gelegenheid krijgt, haar vierdelig werk te doen. Ook hierin voorziet het verdrag, dat bepaalt, dat het minstens 20 jaar van kracht zal blijven, tenzij voor dien tijd een doeltreffende organisatie van den vrede tot stand is gekomen.

Door het Atlantic Charter en het Britsch-Russisch bondgenootschap, is de samenwerking van Groot-Britannië, de Vereenigde Staten van Amerika en de Unie van de Socialistische Sowjet Republieken voor de

eerstkomende 20 jaren verzekerd. Met deze groote mogendheden zullen de overige vredelevende mogendheden, in de eerste plaats de bondgenooten, nauw samenwerken. Aldus is verkregen dat de vredelevende volkeren, door de macht die achter hun staat, ook werkelijk in staat zullen zijn den vrede te verzekeren. Dit is het eerste beginsel van alle staatkunde. Indien de militaire macht ontbreekt om den vrede te verzekeren, zijn alle afspraken, verdragen of organisaties, welke ook, doelloos. Na dezen oorlog zal de macht niet ontbreken en daarmede is tevens verzekerd dat Duitsland niet ten derden male in korten tijd de gansche wereld in rouw en ellende zal kunnen dompelen.

Eden en Molotof, de onderteekenaars van het verdrag, hebben niet slechts hun landen maar de geheele menscheid een dienst van groot belang bewezen. Nergens, behalve natuurlijk bij onze vijanden, is ook maar eenige critiek over de totstandkoming van deze overeenkomst geuit. Noch in Amerika, noch in Turkije, noch in Polen, noch elders. Integendeel, overal is met de grootste voldoening gezien, dat Engeland en Rusland voortaan ten nauwste zullen samenwerken om aan het Duitse gevaar voorgoed een einde te maken.

TANKS, VLEGTUIGEN, GESCHUT, GRANATEN blijven in groote hoeveelheden Rusland bereiken van Engeland uit. Engeland's Minister van Productie Oliver Lyttelton, si op 18 Juli: „We hebben de bestaande overeenkomst, die wij met Rusland aanging over de levering van voorraden, meer dan uitgevoerd. We hebben vijftig tanks per week naar Rusland verscheept. Voor iedere 100 beloofd vliegtuigen, 11 hebben we er in werkelijkheid 111 verscheept.”

DE ZWENDELARIJ OOSTLAND

HET Londensch dagblad De Times heeft op 1 Juli een hoofdartikel gewijd aan de plannen, die de Duitsers op het oog hebben voor Nederlanders op het oog hebben, en vooral aan de uitnodiging om naar het zgn. Oostland te verhuizen. Over dit laatste punt schreef De Times het volgende: „De Nederlanders zullen ongetwijfeld onmiddellijk inzien, dat dit een uitnodiging tot nationalen zelfmoord vormt.“ De Duitsers beweren nl. het volgende: Nederland ligt aan overbevolking; de landbouw en de industrie kunnen de bestaande bevolking niet van genoeg werk voorzien; fabrieken staan werkloos; kapitaal zoekt gelegenheid tot belegging. Daarom dus: Naar Oostland! De Oost-Campagnie zal aanvankelijk een kapitaal hebben van twee en een kwart miljoen Nederlandsche gulden; hiermee zullen Nederlandsche boeren en tuinders naar de bezette gebieden in het Oosten worden overgeplant, en stamboekje samen met de noodige deskundigen zullen met hen meegaan. De niet in gebruik zijnde machines zullen naar Letland of Lithauen of Wit Rusland worden verplaatst, en er zal zich een hernieuwing voordoen van de Oostwaartse beweging die de Nederlanders in de Middeleeuwen reeds gekend hebben, toen ze hun beschaving op hun weg verspreiden. In de maand Mei was er, te Riga al een groep Nederlandsche boeren die wachten op een transportgelegenheid naar Wit Rusland. Nederland krijgt hier volgens de Duitsers een kans om zich schadeloos te stellen voor het verlies van zijn koloniaal bezit en van de mogelijkheden die Nederlandsch Indië steeds geboden heeft. Als alles goed ging, zouden er drie miljoen Nederlanders aan deze groote volksverhuizing kunnen deelnemen. De Nederlanders zijn zich natuurlijk wel bewust dat er een verschil bestaat tusschen Nederlandsch Indië en de oude Nederlandsche volksplantingen

in Oost Europa. In Indië waren de Nederlanders steeds Nederlanders; maar hoe zit het met de landverhuizers naar Brandenburg en Pommeren? Deze zijn lang reeds in de oorspronkelijke bevolking opgegaan. De Wilhelmstrasse heeft onmiddellijk te kennen gegeven, dat zoo iets niet weer zou geschieden. „Naar men hoopt,“ werd gezegd, „zal men volkomen Nederlandsche dorpen en misschien zelfs Nederlandsche steden in Oost Europa stichten, waar alle Nederlandsche pioniers, de arbeiders en het personeel in de kantoren en winkels, één gemeenschap zullen vormen en samen zullen werken met gestelijken en met doktoren en kooplieden.“ Wie kan hier geloof aan hechten? Zullen deze dorpen Nederlandsch mogen blijven, in den letterlijken zin van het woord, zullen ze Nederlandsch blijven in geest en karakter en traditie of zelfs in taal? De Duitsers hebben hierop deze maand nog een antwoord gegeven, door te verklaren, dat er in Holland, afgezien nog van de bestaande instellingen waardoor het land genazificeerd wordt, Duitse scholen zullen worden opgericht met Duitse en Nederlandsche leerkrachten. De Duitsers doen een poging om den Nederlandschen geest in het Westen te doodden; en in het Oosten noodigen ze — volgens De Times — de Nederlanders uit om nationalen zelfmoord te plegen.

In het Westen zijn de Duitsers van plan, den Nederlandschen geest te doodden, niet alleen door middel van hun scholen, van hun Arbeidsinstellingen — waardoor de eerste groep slachtoffers nu naar het Oosten is uitgestuurd — van het Arbeidsfront en de Landstand, maar ze trachten dezen geest ook door middel van hun economische politiek te doodden. Ten eerste maken ze gebruik van het sociale apparaat van den modernen staat, die de Nederlanders als grondslag van het menschelijk welzijn hadden opgebouwd, teneinde het

leven in Nederland ondragelijk te maken. Door de Nederlandsche landbouw en industrie de benooidige mest- en grondstoffen te ontzeggen, schepen ze verlaten hoeven en fabrieken, waar men naar een redmiddel uitziert. Door de natuurlijke beleggingsgelegenheden, zooals b.v. hypotheeken, onmogelijk te maken, doen ze het kapitaalsurplus ontstaan dat ze voor deze frauduleuse onderneming noodig hebben. Door werkloosheid te veroorzaken en daarna te weigeren deze te lenigen, dwingen ze hun slachtoffers, den langen tocht naar het Oostland te ondernemen. En Holland zal er door deze uittocht niet minder arm op worden. De bedoeling is om niet alleen de productiekraak maar ook de koopkracht bij dezen uittocht te betrekken: niet alleen moeten arbeiders verhuizen, maar ook werkgevers, kooplieden, ingenieurs en doktoren. Het moet worden alsof een pestilentie een derde deel van de bevolking terner heeft geslagen, zonder onderscheid van leeftijd of geslacht. Zulk een plan kan op niets anders berusten dan op den wensch om het Nederlandsche volk te doen dooddoelen.

De volksverhuizing zal op geweldadige wijze tot stand worden gebracht; maar het geweld wordt door bedrog gesteund, en men heeft dan ook terecht opgemerkt, dat bedrog een vorm van kracht is, waar men tegen dwazen gebruik van maakt. Heel in het begin van den oorlog zijn de Oostzee-baronnen en de andere Duitsers die buiten de Rijksgrenzen woonden, zonder meer naar het Westen en Zuiden getransporteerd, om buiten het bereik van de Russen te worden gebracht. Omlangs heeft men hen in de Duitse pers de verzekering gegeven, dat ze na den oorlog weer naar hun woonplaatsen zullen teruggaan. Maar waarom nu niet? Omdat zoalng de oorlog duurt de Duitsers het verstand en de kennis van de Nederlanders niet kunnen

„Kom, Nederlandsche boer, verlaat het land gevreten Nederland en ga voor de Mofsen werken in het rijke, welvarende, gastvrije „Oostland“...“

missen om de Duitse legers in Rusland van voorraden te voorzien. De Nederlandsche boeren die naar het Oosten gaan moeten werken in dienst van de *Agrarunternehmung Ostland*, en voornamelijk onder de afdeling te Minsk. De taak van dit lichaam is het produceren van voedsel voor de oorlogszone. De Duitsers hebben nu met een geweldigt transportprobleem te kampen, en het past hun beter om arbeidskrachten, en vee en landbouwwerktuigen door heel Duitschland heen naar het Oosten te sturen, dan om telkens weer wagons met ladingen meststoffen naar het Westen en ladingen voedsel naar het Oosten te sturen. Daarom moeten er met alle geweld arbeiders en fabrieksinstallaties uit Nederland naar de oorlogszone worden vervoerd. Na den oorlog mogen de Oost-Zee-baronnen weer terug naar huis, om daar hun huur te gaan opeischen.

Is het de bedoeling alleen het Nederlandsche nationale bewustzijn in de oorlogszone tot zelfmoord te drijven, of moeten de Nederlandsche emigranten er zelf ook den dood vinden? Het land is niet bepaald een gezondheidsoord. De huisvesting en de hygienische diensten

zijn gezinszins zooals in eigen land. De grondstoffen zijn er heel anders, en de veestapel zal er voor geheel nieuwe omstandigheden worden geplaatst. De Nederlanders zullen hier ervaring opdoen over den Russischer winter die de legers van Hitler verminkt heeft. Ze zullen als bondgenooten en medewerkers van Hitler beschouwd worden door de plaatselijke bevolking wier plaats ze komen innemen, en die door onnoembare gruwelen tot het toppunt van woede gedreven is. De Duitsers willen de Nederlandsche arbeiders a zakenlieden naar het Oosten lokken, op dezelfde wijze als ze enkele „vrijwilligers“ in hun leger hebben opgenomen, teneinde Nederland te betrekken bij de schande van de schande van hun eigen barbaarsheid. Laat men slechts op eigen risico de reis aanvaarden.

Naarmate Nederlanders vertrekken — als ze tenminste vertrekken — zullen de Duitsers zich in Nederland nestelen, om zich daar van al het goede meester te maken. In Juni van dit jaar zijn er, zooals gemeld wordt, in de Duitse kamer van koophandel te Amsterdam adviserende comités opgericht voor het bankwezen, voor verzekeringsaangelegen-

heden, en voor handel en industrie. Deze hebben tot taak er voor te zorgen dat de Duitsers in Nederland op afdoende wijze in deze branches vertegenwoordigd zijn, en ze zullen hun aandacht besteden aan klachten en voorstellen die uitgaan van Duitse firma's. Het plan is als volgt: Nederlanders en Nederlandsch kapitaal naar het Oosten — Duitsch kapitaal naar het Westen. Leve de Nieuwe Orde! De miljoenen ellendige gevangenen en dwangarbeiders uit alle landen die in het trotsche bezit waren van de rijkdom van de Westersche beschaving moeten door het Herrenvolk op groote schaal de slavernij en de ellende worden ingedreven, terwijl de barbaren zich volzuigen aan de rijpe vruchten dezer aarde.

Dat mag niet, en dat zal ook niet gebeuren. Voor hen die zulke plannen smeedden staat reeds lang geschreven: „Daarom zegt de Heere alzoo: Gijlieden hebt mij niet gehoord, om vrijheid uit te roepen een iegelijk voor zijnen broeder en een iegelijk voor zijnen naaste; zie, zoo roep Ik uit tegen ulieden, spreekt de Heere, een iegelijk ten zwaarde, ter pestilentie en ten hongers.“

OUDE GLORIE, MODERNE SCHANDE

DE Duitse pers maakt er veel werk van, de stichting van de "Nederlandsche Oost-Compagnie" met een historisch sausje te overgieten en dit gedoe aan U voor te stellen als de voortzetting der aloude traditie van de Vereenigde Oost-Indische Compagnie: De glorie van 1602 moet de schandvelk van 1942 bedekken!

Door Prof. M. Bokhorst

Nu willen wij niet ontkennen, dat er meer overeenkomsten bestaan tusschen deze oude en deze jongste in de rij der Nederlandsche Naamlooze Vennootschappen, dan de handig gekozen naam alleen. Beide bezitten ze een Staatsmonopolie, met een staatsaandeel in hun kapitaal, een staatsgarantie en . . . staatsmenging in hun bedrijf.

De oude V.O.C. was het werk van Johan van Oldenbarnevelt, die daarmee niet alleen een grondslag legde onzer Gouden Eeuw, maar tevens het wapen smeedde, waarmee den Tachtigjarige Oorlog zou worden gewonnen. In volen oorlogstijd begon de Compagnie haar werk; haar handel werd op den landszijdig veroverd; uit haar handelswinsten werd een groot deel van den vrijheidsstrijd betaald; de oorlog voerde de Compagnie en de Compagnie voerde den oorlog, die Nederland op de wereldkaart heeft geplaatst.

Hoe anders is het thans! Het Handelsblad van 9 Juni meldt ons dat besprekingen van Rosenberg en Seys Inaquit met "leidende Nederlandsche persoonlijkheden" tot de oprichting der Oost-Compagnie hebben geleid. Ook de Oost-Compagnie dankt haar ontstaan aan het woeden van een strijd; zij moet ook een oorlog helpen voeden, zelfs in den letterlijken zin; maar ditmaal is het een strijd, die begouwen is om Nederland en Indië van de wereldkaart te doen verdwijnen.

De Oost-Indische Compagnie was

souverein in haar gebied in het Oosten. Fier wapperde het Oranjanje-bleu over haar forten en factorijen. De Oost-Compagnie mag — neen: moet haar bemiddeling verlenen om op vreemden bodem Nederlandsche Gemeenschappen te stichten, op grond, die aan de Baltische baronnen behoort — onder de Hakenkruisvlag.

De V.O.C. heeft ons volk van schippers tot een volk van wereldhandelaars gemaakt. Hugo de Groot's "Mare Liberum" — het Recht van de Vrije Zee — is in het bedrijf der Compagnie ontstaan. De Oost-Compagnie wil ons het gezicht van de zee doen afdwenden, "Mare Clausum" — verboden toegang tot de zee — zou het devies van de Oost-Compagnie kunnen zijn.

Coen, Van Diemen, Van Riebeeck hebben door de V.O.C. voor altijd een Nederlandsch stempel gedrukt op vele landen tusschen de Kaap en Australië; Rost, Gips, Voûte en hun kornuiten doen door de Oost-Compagnie hun best een Duitsch stempel te drukken op Nederlanders, die neergezet worden tusschen de Oostzee en Rusland.

In getal van bewindhebbers zou de nieuwe compagnie de oude wel eens weinig kunnen toegeven, maar terwijl in de oude de Heeren Zeventien, gekozen door de bewindhebbers, het hoogste gezag uitmaakten, wordt thans een Raad van toezicht „door

de regering" aangesteld. Wie daar in zullen komen blijkt wel uit de aangekondigde benoeming van Voûte, Müller en andere Nazi-ledepoppen.

De oude Compagnie heeft voor het nijvere Nederland een traditie geschapen om zijn spaarpenningen in het Indische bedrijfsleven te steunen, waar zij veilig belegd waren en ruime baten afwierpen. De Oost-Compagnie blijkt bedoeld te zijn om deze gelden over te hevelen in de bodemlooze put, die achter het Duits-he front in Rusland ligt.

Hoe anders moet het bericht in de N.R.C.T. van 17 Juni worden verklaard, dat in verband met de oprichting der Oost-Compagnie eenige onzer grootste Indische cultuurondernemingen een „beheerder" hebben gekregen? Had Rost niet reeds 27 Februari in De Waag verklaard, dat indien deze ondernemingen weigeren hun geld en werkracht voor Oost-Europa „in te zetten", de harde noodzaak de Duitse leiding dan zou kunnen dwingen het leiderschap van het zelfstandige Nederlandsche bedrijfsleven over te nemen?

Hoe diep zijn wij met deze Oost-Compagnie gezoeken! Een bedrijf, dat onder Duitse leiding, met goed Nederlandsch geld, ronswaerwerk zal moeten doen, om Nederland's volkskracht te verkanselen aan Duitse slavenhouders. Maar de dag zal komen dat deze misgeboorte in het niet verzinkt, en dat het Nederlandsche volk zich terugwendt tot zijn oude taak in Indië. Daar ligt ons erfdeel uit de dagen van de oude Compagnie. Daar zal de schande der Oost-Compagnie worden uitgewischt door de glorie eener nieuwe Nederlandsch-Indische Compagnie: de gemeenschap van alle Nederlanders en inheemschen, die van goeden wille zijn, om samen aan een betere toekomst te bouwen.

WAT DE ENGELSCHEN VROUWEN DRAGEN EN WAAROM

Door een van haar

WANNEER men op het ogenblik in een stad of op een Engelschen landweg wandelt, dan vallen overal de felle kleuren op die de vrouwen dragen: gele halsdoeken, roode kraages; mantelpakjes en jurken, die al een paar jaar gedragen zijn, worden vernieuwd en opgevroolijkt door kleurige accessoirs. Dit is geen toevallig verschijnsel, want, evenals in bijna alle andere landen, geeft ook in Engeland het dragen van kleuren min of meer de stemming van het volk weer.

Wij namen onzen toevlucht tot kleuren bij wijze van uitdaging en bravoure. Wij toonden de wereld ons goed humeur, en voelden ons er des sterker door.

Vrijwillig hebben de vrouwen haar persoonlijke uitgaven verminderd — de overgrote meerderheid der Britsche vrouwen juichte het rantsoeneeren van kleeren, en het opleggen van de weeldebelasting van harte toe. Wij zijn handig en vindrijk geworden in het vermak van oude kleeren.

Doch denk niet, dat wij nu in zakken rondloopen. Vrouwen hebben nu eenmaal een groote mate van zelfrespect en wij stellen er prijs op ons goed te kleeden. Wij hebben 60 punten per jaar, en er is nog steeds meer dan genoeg keus in de winkels om te koopen. Wollen, katoenen en zijden stoffen zijn nog steeds in groote verscheidenheid voorradig, hoewel de luvbelasting van 66 procent de prijzen nogal hoog maakt en het loopen van kleeren in het wilde weg tegengaat.

Er is zeer veel keus in kleur en stijl; er zijn meer dan 50 verschillende patronen. De vrouwen geven gemiddeld niet meer dan 10 pond per jaar uit aan kleding. Voor

Deze gekleede kantoorkurks zijn voor elke leers verkrijgbaar, daar de regering de prijzen heeft vastgesteld.

een paar kousen moet men 2 punten geven, voor een jurk 7, voor een mantelpak 18. Negen van de tien personen vinden, dat zij met 60 punten per jaar makkelijker uitkomen, ja, velen maken ze zelfs niet op.

En hier volgt een beeld van de Engelsche vrouw van heden. Hoeden vindt ze niet meer noodzakelijk, en ze gaat dan ook meestal zonder hoed uit. Haar haar is kort en krullend, omdat haarspelden moeilijk verkrijgbaar zijn, terwijl een permanent wafe echter nog steeds beschouwd wordt als een zeer noodzakelijk onderdeel van haar verschijning. In de steden maakt zij zich op, doch op het platteland ziet zij hier van af. De schoonheidsmiddelen, die zij kan krijgen, bewaart ze voor speciale gelegenheden. Haar bleses en

japponnen zijn smaakvol en eenvoudige — de restricties van kantgarnceringen en andere versierselen maken het haar onmogelijk zich overdadig uit te toessen. Zij draagt 's zomers meestal geen kousen, doch sommige vrouwen kleuren haar beenen met een soort vloestof die "vloebare kous" genoemd wordt, daar zijde gebruikt wordt voor het vervaardigen van parachutes en ballons. Haar schoenen zijn practischer, dan zij vroeger waren, meestal met plattere hakken, maar nog steeds van goed leer. Zij vindt het prettig om zich goed te kleeden, en het maakt haar opgeruimd. En ze weet heel goed, dat de Regering, door de rantsoeneering en de beperking van voorraden, 700.000 arbeiders voor oorlogswerk en 250.000 ton schepsruimte heeft vrijgemaakt.

PRESIDENT ROOSEVELT SPREEKT

over de Vrijheid der Volkeren

PRÉSIDENT ROOSEVELT hield op de 15de Juni, den „Dag der Vereenigde Volkeren“ (United Nations Day) een heugsteme radiorede, waaraan hij het volgende ontleent:

„De vier vrijheden die de gemeenschap der menschen toekomen zijn even noodzakelijk voor den mensch als licht en lucht, brood en zout. (Deze vier vrijheden zijn, zooals president Roosevelt reeds eerder uiteenzette, vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst, bevrijding uit broedsgebrek en bevrijding uit de vrees voor geweld.) Beroof den mensch van deze vrijheden, en hij sterft. Ontneem hem die gedeeltelijk, en hij verwelkt. Maar indien zij den mensch in overloed geschonken worden, dan zal hij den drempel overschrijden van een nieuwe, grootsche eeuw.

Menschen van welk geloof of welk ras dan ook, onverschillig waar zij leven, hebben recht op deze vier vrijheden. Zij vormen slechts een erfdeel, dat hun lang onthouden werd. Wij, de menschen der Vereenigde Volkeren, bezitten de kracht en de macht en den wil, om de menschheid eindelijk dit erfdeel te schenken. En het diepe verschil tusschen ons en onze vijanden van vandaag is juist ons geloof in deze gemeenschappelijke vrijheden der menschheid, ons geloof, dat de mensch vrij geschapen is naar Gods beeld. En wij weten, dat er miljoenen zijn, die in de stitte hunner gevengenschap dit geloof deelen.

Wij vragen het Deutsche volk, dat nu nog beheerscht wordt door zijn Nazi-meesters en zweepzwaaiers, of het de gemechaniseerde heij van Hitler's „nieuwe orde“ verkies, of dat het voorkeure geeft aan de vier vrijheden.

Wij vragen het Japansche volk, dat vertrappt wordt door bloeddroesige woestelingen, of het de voorkeure geeft aan slavernij en bloed, of dat het de vier vrijheden beoort.

Wij vragen de dappere, onoverwonne volkeren, onteerd en beroofd door de invalers der As, of zij er de voorkeure aan geven zich aan de overweldigers te onderwerpen, of, dat zij liever de vier vrijheden zouden bezitten.

Wij kennen het antwoord, en zij kennen het antwoord. Wij weten dat de mensch, tot vrijheid geboren naar Gods beeld, niet eeuwig lijden zal onder het zwaard van den verdrukker. De Vereenigde Volkeren ontrukken dit zwaard aan der tyrannen greep, om hen er mee te vernietigen. De verwatening der tyrannie gaat voorbij—maar de mensch schrijdt voorwaarts naar het licht.

Laat ik u tenslotte een gebod voorlezen, geschreven voor dezen dag: „O God der vrije menschen! Heden willen wij onze harten en levens aan de zaak der vrije menschheid toewijden. Schenk ons de zegpraaf over de tyrannen die alle menschen en volkeren tot slavernij lijden doemen. Schenk ons het geloof en het begrip, om alle strijders voor de vrijheid als onze broeders te begroeten. Schenk ons de hoop en het verbond der broederschap, niet enkel voor de bittere dagen van dezen strijd, maar ook voor de dagen der toekomst, waarin alle kinderen der aarde zich zullen vereenigen en moeten vereenigen.

Onze aarde is slechts een kleine ster in het groot heelal; maar het hangt van onzen wil af, of zij een planeet zal worden, niet verstoort door oorlogen, niet vertroebeld door hongers of vrees, niet verdeeld door

zinnelooze onderscheiden naar ras, kleur en meening. Schenk ons den moed en het inzicht om deze taak reeds vandaag aan te pakken, opdat onze kinderen en kindskinderen trotsch mogen zijn op den naam: mensch. Schenk ons de wijsheid en schenk ons het visioen om de grootheid te doorgrondren van den menschelijken geest, die zulk ontzaglijk leed doorstaat voor een doel, dat zoo ver ligt buiten de ons toegenomen spanne levensdij. Schenk ons de eer voor onze dooden, die in dit geloof stierven; schenk ons de eer voor hen, die nog leven en die voor dit geloof strijden; en schenk alle gevangen landen en volkeren verlossing en veiligheid. Schenk ons geduld met hen, die verleid zijn en medelijden met hen, die verraden werden. En schenk ons de bewaamheid en de moed, om de wereld te reinigen van de onderdrukking en van de oude, slechte leer, dat de sterkeren de zwakkeren moeten verslinden omdat zij de sterkeren zijn.

Maar schenk ons bovenal de broederschap, niet enkel voor vandaag, maar voor al de dagen onzer jaren; broederschap, niet enkel in woorden, doch metterdaad. Schenk ons het simpel inzicht, dat wij allen kinderen van één aarde zijn.

Indien onze broeders verdrukt worden, dan worden wij verdrukt. Indien zij hongeren, dan hongeren wij. Schenk ons het gemeenschappelijk geloof, dat de mensch broed en vrede deelachtig zal worden; dat hij recht en gerechtigheid zal kennen, vrijheid en veiligheid, een eendere gelegenheid en een eendere kans om zijn best te doen, niet alleen hier in dit land, maar overal ter aarde. Er laat ons in dit geloof voorwaarts gaan naar de vrije wereld die wij met onze handen kunnen wrochten.

Amen."

DE BUTTENGEWONE RAAD VAN ADVIES bij zijn eerste zitting toegesproken door Z. E. Minister F. S. Gerbrandy

KANTTEKENINGEN BIJ ENKELE BELANGRIJKE REGERINGS MAATREGELEN

I. STAATSPRIJSFONDS

Bij Kon. Beed. van 7 Mei 1942 (Staatsblad No. 45) is een Staatsprijfsfonds ingesleekt. Ten bate en ten laste van dit fonds komen alle inkomsten en uitgaven, die voortvloeien uit de exploitatie van prijs gemaakte schepen.

Dit fonds, hetwelk eigendom is van het Koninkrijk der Nederlanden zal alle rechten en verplichtingen overnemen van de in Batavia gevestigde N.V. waarin de in Indië prijs gemaakte schepen waren ingebacht, alsmede alle rechten en verplichtingen van den prijs-commissaris in Curaçao, welke de in West Indië prijs gemaakte schepen beheert.

Het Staatsprijfsfonds is een nootm in het Nederlandsche recht. Het is een fonds betrekkelijk een financieele regeling trefte voor het geboude Nederlandsche Rijk en niet voor een deel van het Rijk afzonderlijk, zooals het tot dusver slechts op financieel gebied het geval is geweest.

II. NIEUWE HUUR- EN LEEN OVERKOMST TUSSEN DE VEREENIGDE STATEN EN NEDERLAND

Op 8 Juli 1942 is te Washington een nieuwe Huur- en Leenoverkomst tusschen de Vereenigde Staten en Nederland gesloten.

De bepalingen zijn in hoofdzaak dezelfde als die in de gelijksoortige overeenkomsten tusschen de Vereenigde Staten en Groot-Brittannië, China, Suez-Rusland, België en Polen. De overeenkomst werd aangevonden, welke op 9 Augustus 1941 was afgesloten.

De belangrijke bepaling is artikel 7, waarin vastgelegd wordt, dat bij de uiteindeijke vaststelling der vergoeding welke de

Vereenigde Staten zullen ontvangen voor hulp, onder de Huur- en Leenoverkomst gegeven, de voorwaarden niet bewaard mogen zijn voor de maritieme handel tusschen de twee landen. Integendeel, alles zal worden gedaan om het wederzijdsche handelsverkeer te bevorderen en daarmee in den geest van het „Atlantic Charter“ de internationale economische betrekkingen te verbeteren.

De bepaling is, zooals President Roosevelt het in zijn rapport over de Huur- en Leenoverkomst uitdrukt, dat de financieele lasten van dezen oorlog over de deelnemende Staten verdeeld worden in overeenstemming met hun capaciteit tot betalen, zoodat geen enkel land zich zal kunnen verrieken uit oorlogseveranties, aan zijn bondgenooten.

Het voorbeeld, dat de Vereenigde Staten uit de overeenkomst zullen trekken, is volgens den President de nederlaag van de As-overmoedheden.

III. RAAD VAN BIJSTAND VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE ZAKEN

„In verband met de bezetting door den vijand van een groot gedeelte van het grondgebied van Nederlandsch Indië en de belemmering van den Gouverneur-Generaal

in de uitoefening van het bevoegd aldair werd bij Koninklijk Besluit van 8 Mei 1942 het algemeen bestuur van dat gebiedsdeel voorlooprig opgedragen aan den Minister van Koloniën. Hetzoudens een tweetal onderwerpen, i.w. het opperbevel over de Indische strijkrachten en het toezicht op de handelscheepvaart, kwamen derhalve alle bevoegdheden van den Gouverneur-Generaal te rusten in handen van den Minister van Koloniën.

Thans is bij K.B. van 5 Juni 1942 bepaald, dat de Minister van Koloniën bij de uitoefening van het Algemeen Bestuur van Nederlandsch Indië zal worden bijgestaan door een „Raad van Bijstand“ voor Nederlandsch-Indische zaken. De Minister van Koloniën kan zelf het voorzitterschap op zich nemen. Overigens wordt de Raad voorgedragen door een Vice-Voorzitter. Het K.B. schrijft voor, dat de Minister den raad raadpleegt omtrent alle zaken betreffende het algemeen bestuur waar bij dit noodig zoudt, met dien verstande dat die raadpleging verplicht gesteld is ten aanzien van alle onderwerpen, waaromtrent de Indische Staatsregering den Gouverneur-Generaal het bevoegd is den Raad van Nederlandsch-Indische voorzichtig. Voor de eerste maal zijn door H.M. de Koninijn tot leden benoemd: Raken Adipati Ario Soejono, Minister zonder Portefeuille, Vice-Voorzitter van den Raad; Mr. N. S. Blom, Directeur van Justitie in Nederlandsch Indië; Mr. D. C.rena de Jongh, Directeur van het Nederlandsch-Indische Deserveerinstuut; R. Lockman Diggadimadji, Directeur van Onderwijs en Ercheffind in Nederlandsch-Indië; Prof. Mr. J. Eggen, Hoofdeeraar van de Rechtschool te Batavia; Mr. J. E. van Hoopstraten, Directeur van Economische Zaken in Nederlandsch Indië. Als leden zullen voortaan de werkzaamheden van den Raad deelen met leden van Nederlandsch-Indische commissie, inden en voor zover zij zich in Londen bevinden.